

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA TVRDOŠÍN NA ROKY 2016 – 2022

Jún 2016

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, spolu s územným plánom, je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie. PHSR sa spracováva spravidla na 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10 – 14 rokov. PHSR koncepcne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR nebude zbytočne rozsiahlym a len popisným zoznamom nereálnych zámerov (zoznamom vecí, na ktoré mesto nemá peniaze), ale skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

Hlavička dokumentu PHSR

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Tvrdosín na roky 2016 - 2022
Územné vymedzenie :	Obec/mesto: Tvrdosín Samosprávny kraj: Žilinský Región: Orava Okres: Tvrdosín
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	Predpokladaný termín schválenia 06/2016
Dátum platnosti:	2016 - 2022
Verzia	Aktualizácia
Publikovaný verejne:	www.tvrdosin.sk

Štruktúra Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Tvrdosín na roky 2016 – 2022

Úvod:

- obsah dokumentu (podľa jednotlivých kapitol),
- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia.

Časť 1: Analytická časť:

- kompletná analýza vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát (ďalej len „dátová základňa“) podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31. 12. príslušného roku),
- analýza silných a slabých stránok územia,
- identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území (zoznam),
- analýza príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),

- analýza väzieb územia,
- SWOT analýza (súhrnná tabuľka, syntéza výsledkov),
- odhad budúceho možného vývoja.

Časť 2: Strategická časť:

- vízia územia,
- formulácia a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Časť 3: Programová časť:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Časť 4: Realizačná časť:

- inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky (x+2) - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Časť 5: Finančná časť:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce/VÚC,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR – rok 2016												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

ČASŤ 1: ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Územie

Administratívne a územné začlenenie:

• Názov mesta:	Tvrdošín
• Názov okresu:	Tvrdošín
• Názov kraja:	Žilinský
• Štatút:	mesto
• Kód mesta:	510114
• Počet obyvateľov k 31.12.2015:	9 252

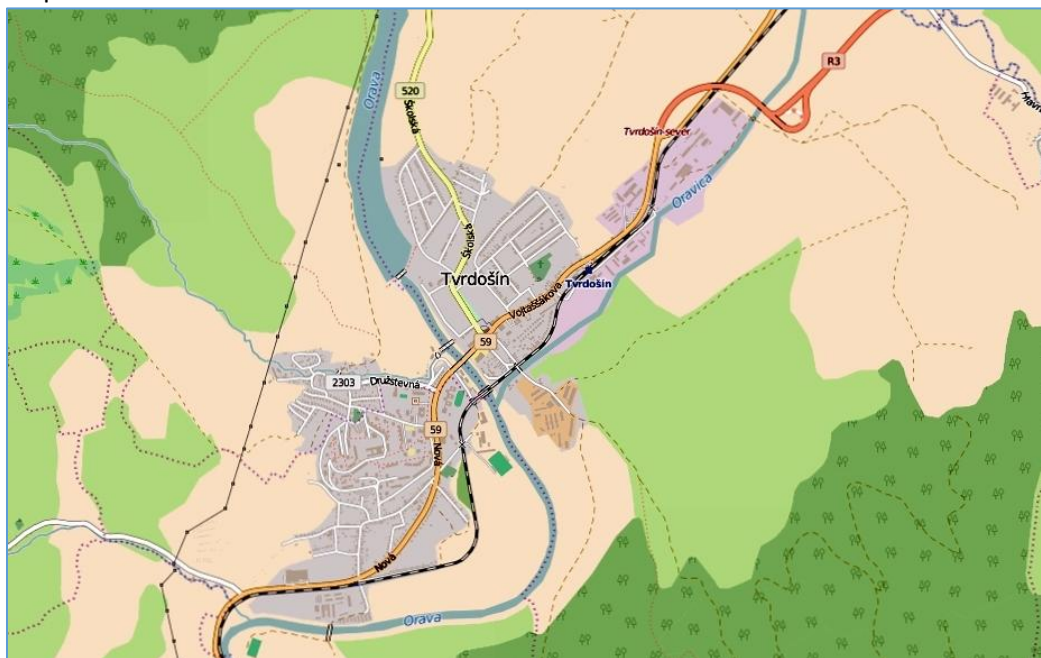
Spádovosť mesta – sídla úradov:

• Matričný úrad:	Tvrdošín
• Daňový úrad - pobočka:	Námestovo
• Obvodné oddelenie policajného zboru:	Tvrdošín
• Okresný súd:	Námestovo
• Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru:	Dolný Kubín
• Okresný úrad:	Tvrdošín
• Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny:	Námestovo, pracovisko Tvrdošín

Územie mesta Tvrdošín tvorí súbor 4 katastrálnych území:

1. Tvrdošín
2. Krásna Hôrka
3. Medvedzie
4. Oravice

Mapa – mesto Tvrdošín

Zdroj: <http://www.geosense.sk/geoportal/tvrdozin/>

Poloha mesta v území kraja, regiónu a okresu

Mesto Tvrdošín je administratívnym centrom okresu Tvrdošín (štatút okresného mesta získal v roku 1996), nachádzajúcim sa v severovýchodnej časti Žilinského kraja. Okres susedí s tromi okresmi Žilinského kraja (Liptovský Mikuláš, Dolný Kubín a Námestovo) a jeho východná hranica je súčasne štátnou hranicou s Poľskom. Územnosprávne je okresné mesto Tvrdošín začlenené do Vyššieho územného celku Žilinského samosprávneho kraja.

Tvrdošín sa nachádza na severe Slovenska v juhovýchodnom cípe Oravskej kotliny medzi Skorušinskými vrchmi a Oravskou vrchovinou. Po Dolnom Kubíne je druhým najväčším mestom na Orave. Leží na oboch brehoch rieky Oravy a na križovatke obchodných a turistických ciest do Námestova popri Oravskej priehrade a do Trstenej k hraničnému prechodu do Poľska.

Chotár Tvrdošína má pomerne členitý, pahorkatinný až vrchovinový povrch s výškovým rozpätím 566 – 1 076 m n. m. (569 m n. m. centrum mesta), mestská časť Oravice, vzdialená 22 km od Tvrdošína 789 m n.m.

Katastrálne územia mesta Tvrdošín pozostáva z týchto častí:

- Tvrdošín
- Krásna Hôrka
- Medvedzie
- Oravice

Susediace katastre mesta Tvrdošín:

- katastrálne územie Nižná + Zemianska Dedina
- katastrálne územie Oravský Biely Potok
- katastrálne územie Habovka
- katastrálne územie Zábiedovo
- katastrálne územie Trstená + Ústie nad Priehradou
- katastrálne územie Horný Štefanov + Dolný Štefanov
- katastrálne územie Ťapešovo
- katastrálne územie Vavrečka

Najbližšie významné sídelné štruktúry:

• Mesto Trstená	6,0 km
• Mesto Námestovo	15,0 km
• Mesto Dolný Kubín	30,0 km
• Mesto Ružomberok	48,0 km
• Mesto Martin	73,0 km
• Mesto Liptovský Mikuláš	55,0 km (73 km cez Ružomberok)
• Mesto Žilina	83 km (cez Terchovú)
• Krakow	105 km
• Nowy Targ	44 km

2. Demografia

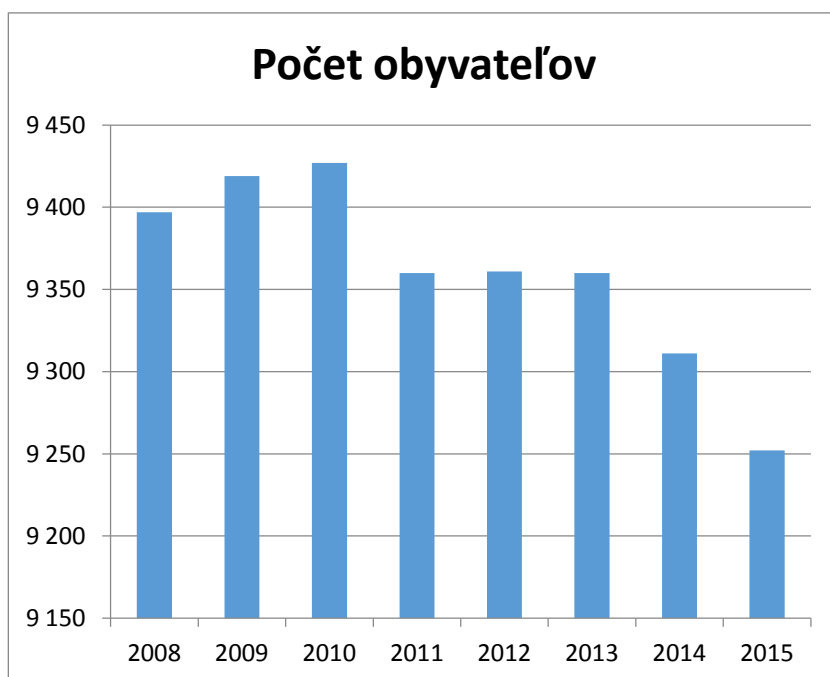
Počet obyvateľov mesta

Mesto Tvrdosín s počtom obyvateľov 9252 patrí medzi menšie sídla mestského typu na Slovensku. Za posledných 20 rokov má demografický vývoj kolísavý trend, ktorý sa odráža aj na vývoji počtu obyvateľov. Hustota obyvateľov za rok 2015 dosahuje v meste 164,14 obyvateľov/km² a v okrese Tvrdosín 75,23 obyvateľov/km².

Mesto Tvrdosín je okresným mestom. Okres Tvrdosín mal k 31.12.2015 spolu 35 995 obyvateľov. Na celkovom počte obyvateľov okresu sa tak mesto Tvrdosín podieľalo 26,11 %-tami.

Tabuľka – Vývoj počtu obyvateľov Tvrdosína za roky 2008 – 2015

Rok	Počet obyvateľov
2008	9 397
2009	9 419
2010	9 427
2011	9 360
2012	9 361
2013	9 360
2014	9 311
2015	9 252

Zdroj: Štatistický úrad SR

Pohyb obyvateľstva

Počet obyvateľov mesta Tvrdosín je dlhodobo ovplyvňovaný najmä migráciou – úbytkom obyvateľstva sťahovaním. Za posledné sledované obdobie bol počet odťahovaných väčší ako počet prisťahovaných čo sa odrazilo aj na poklese obyvateľstva, čo v skutočnosti nie je správne hodnotenie, vzhľadom na to, že v meste sa nachádza niekoľko stoviek obyvateľov, ktorí nie sú nahlásení na trvalý

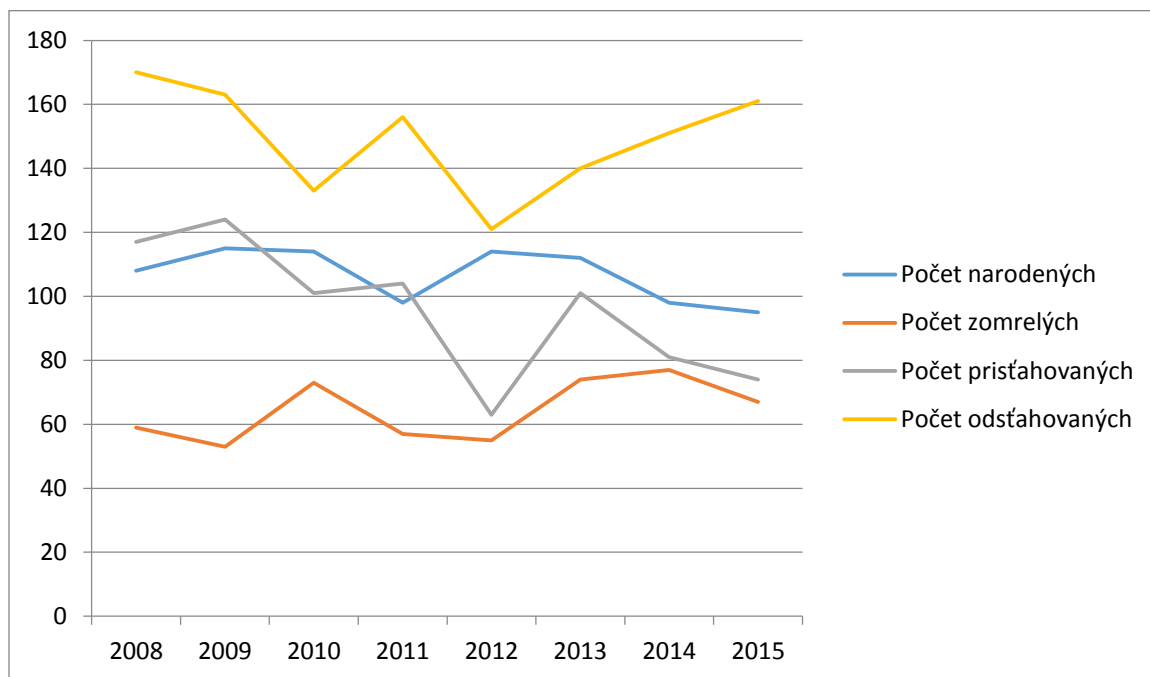

pobyt, ale v meste, dá sa povedať, trvalo bývajú. Ďalším negatívnym trendom je klesajúci počet narodených detí. Klesajúci počet narodených detí a vysoká miera negatívnej migrácie (spôsobenej nedostatkom pracovných príležitostí) sú hlavnými príčinami celkového poklesu počtu obyvateľov Tvrdosína.

Tabuľka – Pohyb obyvateľstva

	Počet narodených	Počet zomrelých	Počet prisťahovaných	Počet odsťahovaných
2008	108	59	117	170
2009	115	53	124	163
2010	114	73	101	133
2011	98	57	104	156
2012	114	55	63	121
2013	112	74	101	140
2014	98	77	81	151
2015	95	67	74	161

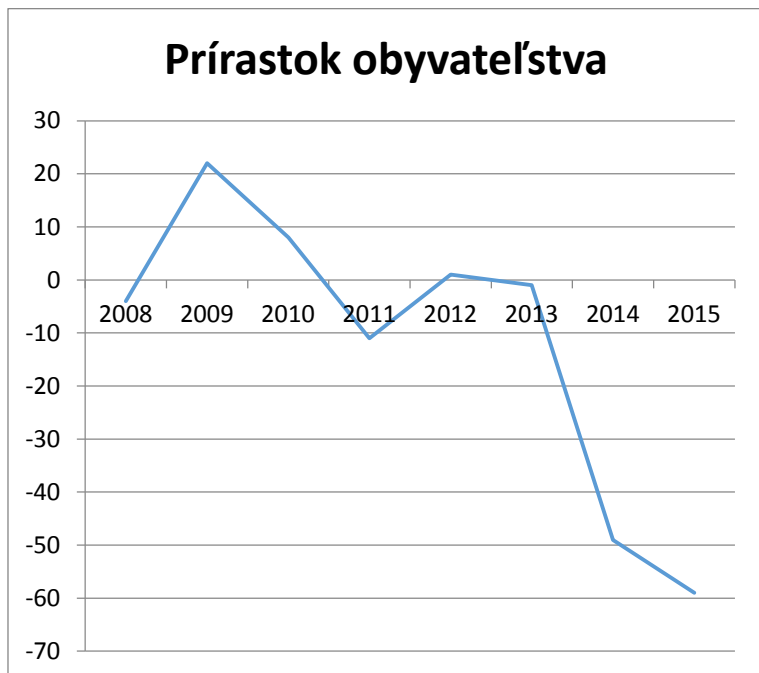
Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka – Celkový prírastok obyvateľstva v rokoch 2008 - 2015

Rok	2008	2009	2010	2011
Počet	-4	22	8	-11
Rok	2012	2013	2014	2015
Počet	1	-1	-49	-59

Zdroj: Štatistický úrad

Najväčší prírastok obyvateľstva, za posledných 8 rokov, bol zaznamenaný v roku 2009, a to o 22 obyvateľov. V posledných dvoch rokoch mesto Tvrdosín zaznamenalo úbytok obyvateľstva, v roku 2014 sa počet obyvateľov znížil o 49 obyvateľov, v roku 2015 zaznamenalo mesto úbytok o 59 obyvateľov.

Veková štruktúra

Všeobecný trend starnutia populácie je viditeľný aj v meste Tvrdosín. V porovnaní s rokom 2008 došlo v roku 2014 k poklesu osôb v predproduktívnom veku o 127, naopak stúpol počet osôb v poproduktívnom veku o hodnotu 430.

Tabuľka – Produktivita obyvateľstva

Predproduktívny vek (0-14 rokov)		Produktívny vek (15-64 rokov)		Poproduktívny vek (65 a viac rokov)		Spolu
Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	
Rok 2015						
1466		6668		1118		9252
779	687	3418	3250	441	677	
Rok 2008						
1593		7116		688		9397
845	748	3626	3490	277	411	

Zdroj: Štatistický úrad SR

Index populačnej dynamiky (za rok 2015)

Predproduktívny vek/poproduktívny vek x 100 = $1466/1118 \times 100 = 131,13$

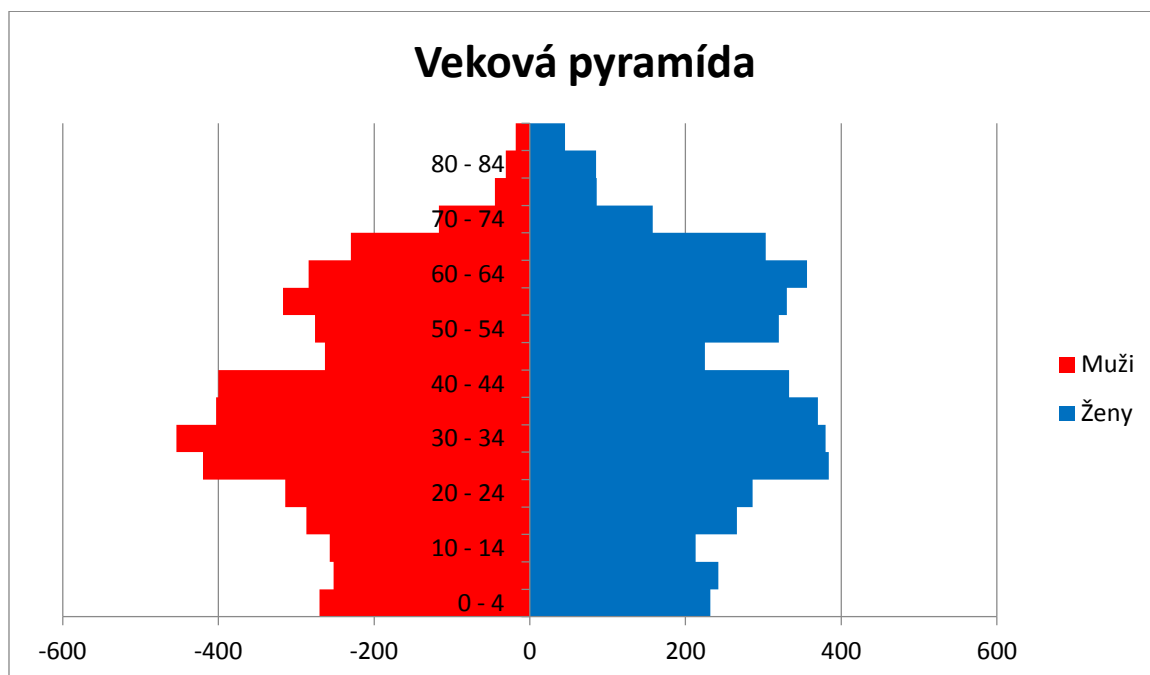
<100	regresívny typ populácie
101 – 120	stacionárny typ populácie
121 – 200	stabilizovaný typ populácie
201 – 300	progresívny typ populácie
301 <	veľmi progresívny typ populácie

V meste Tvrdosín je stabilizovaný typ populácie. Samospráva však musí vytvárať aktívnu politiku vo vzťahu k mladým ľuďom v oblasti tvorby pracovných miest a rozvoja bývania.

Tabuľka – Veková pyramída obyvateľstva

Veková skupina	Muži	Ženy	Spolu	Veková skupina	Muži	Ženy	Počet
0 - 4	270	232	502	45 - 49	263	225	488
5 - 9	252	242	494	50 - 54	276	320	596
10 - 14	257	213	470	55 - 59	317	330	647
15 - 19	287	266	553	60 - 64	284	356	640
20 - 24	314	286	600	65 - 69	230	303	533
25 - 29	420	384	804	70 - 74	117	158	275
30 - 34	454	380	834	75 - 79	45	86	131
35 - 39	403	370	773	80 - 84	31	85	116
40 - 44	400	333	733	85 +	18	45	63

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2015

Národnostná a religiózna štruktúra

Tabuľka – Národnostná štruktúra obyvateľstva

Národnosť	Slovenská	Maďarská	Rómska	Rusínska
Počet	9 066	1	8	1
% vyjadrenie	96,91 %	0,01 %	0,09 %	0,01 %
Národnosť	Ukrajinská	Česká	Nemecká	Poľská
Počet	4	42	1	22
% vyjadrenie	0,04 %	0,45 %	0,01 %	0,24 %
Národnosť	Srbská	Ruská	Židovská	Moravská
Počet	1	2	1	2
% vyjadrenie	0,01 %	0,02 %	0,01 %	0,02 %
Národnosť	Bulharská	Iná	Nezistená	Spolu
Počet	4	12	188	9 355
% vyjadrenie	0,04 %	0,13 %	2,01 %	100 %

Zdroj: SODB 2011

Slovenskú národnosť, podľa posledného SODB v roku 2011 deklarovalo až 96,91 % z celkového počtu obyvateľstva. Až pri 188 obyvateľoch nebola zistená národnosť a ďalšia najpočetnejšia je česká národnosť s 0,45 %, avšak ani jedna národnosť nepresiahla 1 %.

Tabuľka – Vierovyznanie obyvateľstva

Vyznanie/cirkev	Počet	% vyjadrenie	Vyznanie/cirkev	Počet	% vyjadrenie
Rímskokatolícka cirkev	8 136	86,97 %	Ústredný zväz židovských náboženských obcí	1	0,01 %
Gréckokatolícka cirkev	15	0,16 %	Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	17	0,18 %
Pravoslávna cirkev	7	0,07 %	Bahájske spoločenstvo	1	0,01 %
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	82	0,88 %	Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	1	0,01 %
Bratská jednota baptistov	2	0,02 %	Bez vyznania	448	4,79 %
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1	0,01 %	Iné	26	0,28 %
Cirkev bratská	1	0,01 %	Nezistené	611	6,53 %
Kresťanské zbory	6	0,06 %	Spolu	9 355	100 %

Zdroj: SODB 2011

Čo sa týka náboženského vierovyznania väčšina obyvateľstva je rímskokatolíckeho vyznania, až 86,97 %. Druhou najpočetnejšou skupinou je obyvateľstvo bez vyznania 4,79 %. Do kategórie nezistené sa radí 6,53 % obyvateľstva.

Tabuľka – Najvyššie dosiahnuté vzdelanie obyvateľstva

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Počet	% vyjadrenie	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Počet	% vyjadrenie
Základné	1 121	11,98 %	Úplné stredné všeobecné	394	4,21 %
Učňovské (bez maturity)	1 196	12,78 %	Vyššie odborné vzdelanie	143	1,53 %
Stredné odborné (bez	871	9,31 %	Vysokoškolské spolu	1 395	14,91 %

maturity)					
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	414	4,43 %	Bez školského vzdelania	1 622	17,34 %
Úplné stredné odborné (s maturitou)	1 974	21,10 %	Nezistené	225	2,41 %

Zdroj: SODB 2011

Z hľadiska vzdelanosti predstavuje isté negatívum dosť vysoké percento obyvateľstva, ktoré má základné vzdelanie 11,98 %. Oproti tomu pozitívnym faktom je skupina obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním (14,91 %). Najväčšie zastúpenie z hľadiska vzdelanosti majú v meste obyvatelia s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou (21,10 %). Do kategórie – bez školského vzdelania – patrí nezanedbateľná časť obyvateľstva až 17,34 %.

3. Hospodárstvo

Štruktúra priemyselnej výroby je v meste Tvrdosín zastúpená hlavne drevospracujúcim, elektrotechnickým a potravinárskym priemyslom. Najväčšia výrobná zóna sa nachádza v dotyku so severovýchodnou časťou zastavaného územia mesta pozdĺž cesty I/59 a v území medzi železničnou traťou a riekou Oravicou. Drobné remeselné prevádzky miestneho charakteru sú rozptýlené v zastavanom území mesta, niektoré sú prevádzané v rámci rodinných domov.

Najvýznamnejší priemysel v meste :

- HYDAC Elektronik, s.r.o
- Urbári s.r.o,
- AI-TRADE s.r.o.
- OBRINČAK, spol. s r.o
- Matratex-manufakure s.r.o.
- Tvrdex, s.r.o
- Rastislav Šubjak RAŠUB
- UNI TEAM, spol. s.r.o.
- Parket Vood družstvo
- OKNOTYP, s.r.o.
- PANAX
- Ladce Betón s.r.o.
- Bioplynová stanica Tvrdosín

Najvýznamnejší poskytovatelia služieb v obci :

- Hotel Limba
- TERMALŠPORT TS s.r.o
- STK Tvrdosín, s.r.o.
- Strofer, s.r.o.
- Strovit s.r.o.
- REMAB Belvončík
- Remeslo MJ
- Stavebniny Garbiar Jozef
- Stavebniny Grígeľ Marián
- UKO Kolečťíková
- Technické služby mesta Tvrdosín
- Zberné suroviny,
- Oravská vodárenská spoločnosť

- AGRIA
- IMAO ELECTRIC s.r.o.
- LIDL, Slovenská republika v.o.s.
- TESCO STORES SR, a.s.
- CBA Verex
- COOP Jednota
- BSS s. r. o.
- Fortuna Breznániková
- Slovenská pošta, a.s.
- Slovenská sporiteľňa, a.s.
- Všeobecná úverová banka, a.s.
- Allianz – Slovenská poisťovňa
- Kooperatíva – poisťovňa
- Pneuservis
- Keramika Orava
- BLACHOTRAPEZ, s.r.o..
- kozmetické a kadernícke služby
- BAU-MIX s.r.o

Najvýznamnejšia poľnohospodárska výroba v obci :

- Žiarc, poľnohospodárske družstvo
- Roľnícke družstvo Pod Skalkou
- Urbárski spolumajitelia pozemkové spoločenstvo Tvrdosín
- Urbárski spolumajitelia Krásna Hôrka
- Komposesorát Medvedzie

Tabuľka - Evidencia podnikateľských subjektov so sídlom v meste Tvrdosín

Číslo	Názov PO/sídlo/Sk NACE:	Počet zamestnancov (rok)
1	HYDAC Electronic, s.r.o.	200 - 249
2	TEMPO KONDELA, s.r.o.	200 - 249
3	BLACHOTRAPEZ, s.r.o.	50 - 99
4	POLKAP, s. r. o.	0 - 2
5	Remab s.r.o.	Neznámy
6	PLASTKOVO s.r.o.	50 - 99
7	URBÁRI, s.r.o.	25 - 49
8	REAL ESTATE ORAVA s.r.o.	Neznámy
9	ŽIAREC, poľnohospodárske družstvo	25 - 49
10	LIFTMont s.r.o.	Neznámy
11	JOMAG, s.r.o.	0 - 2
12	AGROPROGRES s.r.o.	0 - 2
13	BRATTON s. r. o.	0 - 2
14	INSPE, s.r.o.	5 - 9
15	ABC CONNECT, s.r.o.	5 - 9

16	Green Energy s.r.o.	0 - 2
17	TVRDEX, s.r.o.	10 - 19
18	FROLINA, s.r.o.	0 - 2
19	ZUKAMAL s.r.o.	5 - 9
20	INTAP CENTRAL EUROPE spol. s r.o.	Neznámy
21	M&M Bebej s.r.o.	0 - 2
22	MZ TRADING s.r.o.	0 - 2
23	KL - Gastro s.r.o.	5 - 9
24	Green Print s.r.o.	3 - 4
25	KM partners, s.r.o.	5 - 9
26	POLIS s. r. o.	Neznámy
27	TERMALŠPORT TS s. r. o.	5 - 9
28	KRB-TECH s.r.o.	3 - 4
29	LOGIMPEX s.r.o.	0 - 2
30	ŠARM, s.r.o.	25 - 49
31	CK AZAD, s. r. o.	5 - 9
32	STK Tvrdosín, s.r.o.	3 - 4
33	SGM TRADING, s.r.o.	Neznámy
34	CELLO, s.r.o.	3 - 4
35	FRANKOVIČ s.r.o.	3 - 4
36	Roľnícke družstvo Pod Skalkou	10 - 19
37	Tempo Nábytok s.r.o.	Neznámy
38	ENVIROTHERM s. r. o.	5 - 9
39	ID Reklama s.r.o.	Neznámy
40	PLANETA NATUR, s.r.o.	3 - 4
41	Lesy Krásna Hôrka, s.r.o.	0 - 2
42	AI Trade, s.r.o.	3 - 4
43	MT FOOD, s.r.o.	3 - 4
44	FIJA, s.r.o.	0 - 2
45	LEŠKO, spol. s r.o.	10 - 19
46	UNITEAM, spol. s r.o.	5 - 9
47	IMAGE Marketing s.r.o.	3 - 4
48	DUO, s.r.o.	3 - 4
49	HUA FENG, spol. s r.o.	3 - 4
50	KLK BAU s. r. o.	0 - 2
51	RPP, s.r.o.	1
52	SimDekor s.r.o.	0 - 2
53	Forent, s. r. o.	0 - 2
54	Gyncentrum SK, spol. s r. o.	3 - 4
55	Vilanova Invest s.r.o.	10 - 19
56	ELDEZ, s. r. o.	10 - 19
57	GARBIAR Stavebniny s.r.o.	Neznámy

58	SOJCAK s.r.o.	10 - 19
59	DVA2YA, s.r.o.	0 - 2
60	Keramika KUBO, s.r.o.	0 - 2
61	LEKÁREŇ TILIA, spol. s r.o.	0 - 2
62	Expression s.r.o.	0 - 2
63	MULTUM s.r.o.	Neznámy
64	VBuilding, s.r.o.	Neznámy
65	Gastro Mobile s.r.o.	0 - 2
66	VISAL s.r.o.	0 - 2
67	NeFiRo, s.r.o.	0 - 2
68	OKNOTYP, s. r. o.	0 - 2
69	B & B invest s.r.o.	0 - 2
70	SlovakStav s.r.o.	0 - 2
71	V L P spol. s r.o.	0 - 2
72	ZMS - SLUŽBY s.r.o.	5 - 9
73	Rentastav, s.r.o.	0 - 2
74	Autoservis Šálka s.r.o.	0 - 2
75	AMEDEA, s.r.o.	0 - 2
76	ALKOR - DENT s. r. o.	0 - 2
77	Proexcel construct s.r.o.	3 - 4
78	KM - DENT, s.r.o.	3 - 4
79	MUDr. MIRIAM HRKĽOVÁ, s. r. o.	0 - 2
80	K&K style, s.r.o.	0 - 2
81	RUDANA s.r.o.	0 - 2
82	REALMARKT s.r.o.	0 - 2
83	GABAX s.r.o.	0 - 2
84	KM - EN, s.r.o.	Neznámy
85	AMABA, s.r.o.	3 - 4
86	MUDr. Stanislav Fukas, SADIF, s.r.o.	0 - 2
87	SVIT s.r.o.	Neznámy
88	JUDLA s. r. o.	Neznámy
89	CSI - TS, s. r. o.	3 - 4
90	EUROPA Servis, s. r. o.	0 - 2
91	BASIX spol. s r.o.	0 - 2
92	REMON, spol. s r.o.	5 - 9
93	DOORSTONE, s.r.o.	0 - 2
94	Očná ambulancia MUDr. Šafrová, s. r. o.	0 - 2
95	LENDOVA, s.r.o.	0 - 2
96	EUROPA Správcovská, s.r.o.	Neznámy
97	ELEMENTY x ZDRAVIA s.r.o.	0 - 2
98	JA - PEKO, s. r. o.	0 - 2
99	Oravia Wood s.r.o.	0 - 2

100	F1 Café, s.r.o.	0 - 2
101	Uhoľné sklady STAMAT s.r.o.	0 - 2
102	Spartan Cleaner SK, s.r.o.	Neznámy
103	LUEF s.r.o.	3 - 4
104	DM - ORL, s. r. o.	0 - 2
105	POLIMA, s.r.o.	0 - 2
106	Anjelské darčeky spol. s r.o.	0 - 2
107	Anjelsky pekné spol. s r.o.	0 - 2
108	PI spol. s r.o.	0 - 2
109	M S C, s.r.o.	0 - 2
110	ADOS - ALBA, s.r.o.	3 - 4
111	MIX 100 s.r.o.	0 - 2
112	Jasle SLNIEČKO s.r.o.	10 - 19
113	ALŠAK s.r.o.	0 - 2
114	FF - Stav s. r. o.	0 - 2
115	SC Biznis s.r.o.	0 - 2
116	CALLYPSO, s.r.o.	0 - 2
117	GePa Tvrdosín, s.r.o.	0 - 2
118	DVA, s. r. o.	0 - 2
119	3centrum s. r. o.	Neznámy
120	aplus.sk s.r.o.	0 - 2
121	Gama People s.r.o.	0 - 2
122	Elektromontáže JA&DU s.r.o.	0 - 2
123	MFStav, s. r. o.	0 - 2
124	WORTH, s. r. o.	2
125	S-Hand Orava, s.r.o.	0 - 2
126	PNEUSERVIS-GREGOREC, spol. s r.o.	0 - 2
127	Gama person s.r.o.	0 - 2
128	5K, spoločnosť s ručením obmedzeným	0 - 2
129	RF LAJAS, s.r.o.	0 - 2
130	Čertovsky dobré darčeky spol. s r.o.	0 - 2
131	J&J Profil, s. r. o.	Neznámy
132	Art Graphic s.r.o.	Neznámy
133	EL s.r.o.	0 - 2
134	TKN TRADE, s.r.o.	0 - 2
135	LUCKY - MATIC s.r.o.	0 - 2
136	COLETTE s.r.o.	Neznámy
137	I.M. servis - elektronik, s. r. o.	0 - 2
138	FruitKo s.r.o.	0 - 2
139	ENERGY-MONT s.r.o.	Neznámy
140	KOFiS, s.r.o.	0 - 2
141	CRESTON s. r. o.	0 - 2

142	Videor, s. r. o.	0 - 2
143	ImmerBest, s.r.o.	0 - 2
144	ZAMI Consulting s.r.o.	Neznámy
145	CitrusMedia, s.r.o.	0 - 2
146	AMI KONTAKT spol. s r.o.	0 - 2
147	Strovit s.r.o.	0 - 2
148	Bismod s.r.o.	0 - 2
149	LUNA spol. s r.o.	0 - 2
150	BRYL s.r.o.	Neznámy
151	METALPOL spol. s r.o.	0 - 2
152	LUBBY, s.r.o.	0 - 2
153	VIDOX, a.s.	0 - 2
154	E+G, spol. s r.o.	0 - 2
155	Caffe bar LUARA, s.r.o.	0 - 2
156	RMJ, s.r.o.	0 - 2
157	VELTUNA, s. r. o.	0 - 2
158	SlovArt, s.r.o.	Neznámy
159	MMR Slovakia s. r. o.	Neznámy
160	GEMFA PLUS, s.r.o.	0 - 2
161	Ekon-EK s.r.o.	0 - 2
162	HZK s.r.o.	0 - 2
163	ORAWIA - OBCHODNÁ SPOLOČNOSŤ, s.r.o.	Neznámy
164	DL MEDIA s.r.o.	Neznámy
165	JS STYLE PLAST, s.r.o.	0 - 2
166	D+R Slovakia, s.r.o.	0 - 2
167	KM partners - Real, s.r.o.	Neznámy
168	DRYXI s.r.o.	0 - 2
169	JM Sky, s.r.o.	Neznámy
170	DreamSlovakia, s. r. o.	0 - 2
171	OVIX, s.r.o.	Neznámy
172	EL-TEAM s.r.o.	Neznámy
173	SandT, s.r.o.	0 - 2
174	Jaydex s.r.o.	Neznámy
175	LIBROCOM s.r.o.	Neznámy
176	UNID, výrobné družstvo	0 - 2
177	KOPEK GROUP, s.r.o.	0 - 2
178	P+D KOV, s.r.o.	0 - 2
179	TADEAS, s.r.o.	0 - 2
180	ORAMOS, a.s.	0 - 2
181	Smartech, s. r. o.	Neznámy
182	INCHEM, s.r.o.	0 - 2
183	TEAA s.r.o.	Neznámy

184	Sun Seers, s.r.o.	Neznámy
185	Generali Trading, s.r.o.	Neznámy
186	OBRINČÁK, spol. s r.o.	0 - 2
187	arvensis, s.r.o.	0 - 2
188	Aukčná, s.r.o.	0 - 2
189	TSP plus, s.r.o.	0 - 2
190	LL - gastro s.r.o.	0 - 2
191	Z A K s.r.o.	Neznámy
192	Viktor Schwarz, s.r.o.	0 - 2
193	Autoservis FERAD, s. r. o.	Neznámy
194	2PT TRADE, a.s.	Neznámy
195	NEW LIFE s.r.o.	0 - 2
196	NAjpneu.com, s.r.o.	Neznámy
197	UNALL, s.r.o.	0 - 2
198	TAZA Spedit, s.r.o.	Neznámy
199	G + G TRADING, s.r.o.	0 - 2
200	GAVIPRO s.r.o.	Neznámy
201	TEHLEX spol. s r.o.	Neznámy
202	J2B GROUP, s. r. o.	0 - 2
203	RASUB s.r.o.	Neznámy
204	Orava tennis academy s.r.o.	0 - 2
205	L - FARM, s.r.o.	0 - 2
206	RV MILK, s.r.o.	3 - 4
207	THERMO-BAU, s.r.o.	Neznámy
208	DUTRE, s.r.o.	Neznámy
209	I electro s.r.o.	0 - 2
210	Urbárski spolumajitelia, pozemkové spoločenstvo Tvrdosín	0 - 2

Zdroj: www.zisk.sk

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Na základe sčítania obyvateľov bolo v roku 2011 v meste Tvrdosín spolu 4 636 ekonomicky aktívnych osôb, čo predstavuje podiel 49,53 % z celkového počtu 9 360 obyvateľov. Počet mužov bol 2 523, žien 2 113.

Tabuľka – Obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity k 31.12.2011

Pohlavie	Osoby ekonomicky aktívne					Osoby na rodičovskej dovolenke	Nepracujúci dôchodcovia	Ostatní nezávislí	
	spolu	%	z toho						vypomáhajúci (neplatení) členovia domácnosti v rod. podnikoch
			osoby na materskej dovolenke	pracujúci dôchodcovia	nezamestnaní				

Muži	2523	54,4	0	68	349	2	4	730	29
Ženy	2113	45,6	68	85	226	0	225	965	26
Spolu	4636	100,0	68	153	575	2	229	1 695	55

Zdroj: Štatistický úrad

V roku 2011 ekonomicky aktívne obyvateľstvo mesta Tvrdosín pracovalo v nasledovných hospodárskych odvetviach:

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Tvrdosín				
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	94	54	148	100
Lesníctvo a ťažba dreva	48	19	67	56
Ťažba uhlia a lignitu	1	0	1	1
Iná ťažba a dobývanie	3	0	3	3
Výroba potravín	34	20	54	44
Výroba nápojov	3	6	9	5
Výroba textilu	6	3	9	5
Výroba odevov	9	18	27	16
Výroba kože a kožených výrobkov	4	7	11	6
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	88	14	102	79
Výroba papiera a papierových výrobkov	1	4	5	3
Tlač a reprodukcia záznamových médií	2	1	3	2
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	1	2	1
Výroba chemikálií a chemických produktov	1	3	4	2
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	2	0	2	0
Výroba výrobkov z gumy a plastu	23	10	33	20
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	25	10	35	28
Výroba a spracovanie kovov	26	7	33	23
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	77	31	108	92
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	115	149	264	239
Výroba elektrických zariadení	101	138	239	220
Výroba strojov a zariadení i. n.	72	47	119	101
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	78	90	168	149
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	3	0	3	2
Výroba nábytku	13	11	24	21
Iná výroba	10	5	15	12
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	18	10	28	21
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	22	5	27	20
Zber, úprava a dodávka vody	8	4	12	8
Čistenie a odvod odpadových vôd	0	1	1	1
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	35	8	43	32
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	0	1	1
Výstavba budov	102	18	120	100
Inžinierske stavby	37	9	46	33
Špecializované stavebné práce	204	17	221	180
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a	38	8	46	40

motocyklov				
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	128	84	212	181
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	151	207	358	302
Pozemná doprava a doprava potrubím	91	19	110	90
Letecká doprava	1	0	1	1
Skladové a pomocné činnosti v doprave	22	13	35	31
Poštové služby a služby kuriérov	1	14	15	14
Ubytovanie	17	10	27	22
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	67	72	139	103
Nakladateľské činnosti	5	3	8	6
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	2	1	3	1
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	0	1	1	1
Telekomunikácie	9	5	14	13
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	21	19	40	34
Informačné služby	8	4	12	9
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	16	24	40	34
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	3	10	13	10
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	5	1	6	6
Činnosti v oblasti nehnuteľností	11	6	17	15
Právne a účtovnícke činnosti	12	37	49	38
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	12	14	26	20
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	14	7	21	14
Vedecký výskum a vývoj	4	1	5	4
Reklama a prieskum trhu	7	5	12	9
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	8	5	13	7
Veterinárne činnosti	3	1	4	3
Prenájom a lízing	2	0	2	2
Sprostredkovanie práce	10	11	21	17
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	3	3	6	6
Bezpečnostné a pátracie služby	16	7	23	20
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	8	3	11	11
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	5	7	12	10
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	162	156	318	277
Vzdelávanie	127	261	388	358
Zdravotníctvo	40	114	154	140
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	14	64	78	71
Sociálna práca bez ubytovania	4	12	16	12
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	7	1	8	7
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	3	7	10	8
Činnosti herní a stávkových kancelárií	5	2	7	5
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	22	7	29	26
Činnosti členských organizácií	14	10	24	21
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	1	4	5	4

Ostatné osobné služby	10	27	37	23
Zamestnávateľ v zahraničí	3	4	7	7
Nezistené	144	122	266	168
Spolu:	2 523	2 113	4 636	3 827

Zdroj: Štatistický úrad, SODB 2011

Predpoklady ekonomickej aktivity obyvateľstva:

V ďalšom období predpokladáme nárast počtu pracovných príležitostí v rozvoji podnikateľských aktivít výrobných, nevýrobných a skladových, obytnej a rekreačnej funkcie a s tým súvisiacou výstavbou zariadení občianskej vybavenosti základnej a vyššej (obchodnej vybavenosti, služieb obyvateľstvu, administratívy, zariadení pre cestovný ruch – objekty slúžiace na ubytovanie, stravovanie a relax).

Tabuľka - Veková štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva

Veková kategória	Počet EA obyvateľov
15 - 19	553
20 - 24	600
25 - 29	804
30 - 34	834
35 - 39	773
40 - 44	733
45 - 49	488
50 - 54	596
55 - 59	647
60 - 64	640
65+	1118

Zdroj: Štatistický úrad, 2015

Najvyšší počet predstavujú vekové kategórie 65+ rokov, 30 – 34 rokov a 25 – 29 rokov. Veková štruktúra EA obyvateľov kopíruje demografický vývoj, so starnúcou populáciou.

Nezamestnanosť, štruktúra nezamestnanosti, vývoj nezamestnanosti

Systémové zmeny hospodárstva na Slovensku začiatkom 90. rokov 20. storočia vyvolali reakciu v podobe prudkého zvýšenia nezamestnanosti na celom území Slovenska, teda aj v Tvrdosíne. Najviac nezamestnaných obyvateľov mesta bolo v rokoch 2009 -2013. Dopady hospodárskej krízy, ktoré sa prejavili od roku 2009 spôsobili značný nárast počtu UoZ na úroveň 665, pričom tento počet klesol v roku 2014 na 538.

Tabuľka – Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2005 – 2014

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet uchádzačov	539	373	322	399	665	628	638	665	699	538
Z toho počet žien	250	165	140	173	254	240	251	296	293	241

Zdroj: ÚPSVaR

Tabuľka – Vývoj počtu nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie podľa veku a ich podiel na celkovom počte UoZ na úrovni okresu Tvrdosín

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Do 19 rokov	80	45	46	49	37	123	105
Podiel	6,70 %	3,68 %	2,17 %	2,12 %	1,67 %	5,50 %	4,39 %
20 - 29 rokov	301	392	776	866	849	795	825
Podiel	25,23 %	32,03 %	36,59 %	37,41 %	38,42 %	35,52 %	34,49 %
30 - 39 rokov	255	267	465	500	477	486	539
Podiel	21,37 %	21,81 %	21,92 %	21,60 %	21,58 %	21,72 %	22,53 %
40 - 49 rokov	288	253	402	425	404	426	465
Podiel	24,14 %	20,67 %	18,95 %	18,36 %	18,28 %	19,03 %	19,44 %
nad 50 rokov	269	267	432	475	443	408	458
Podiel	22,54 %	21,81 %	20,37 %	20,51 %	20,05 %	18,23 %	19,15 %

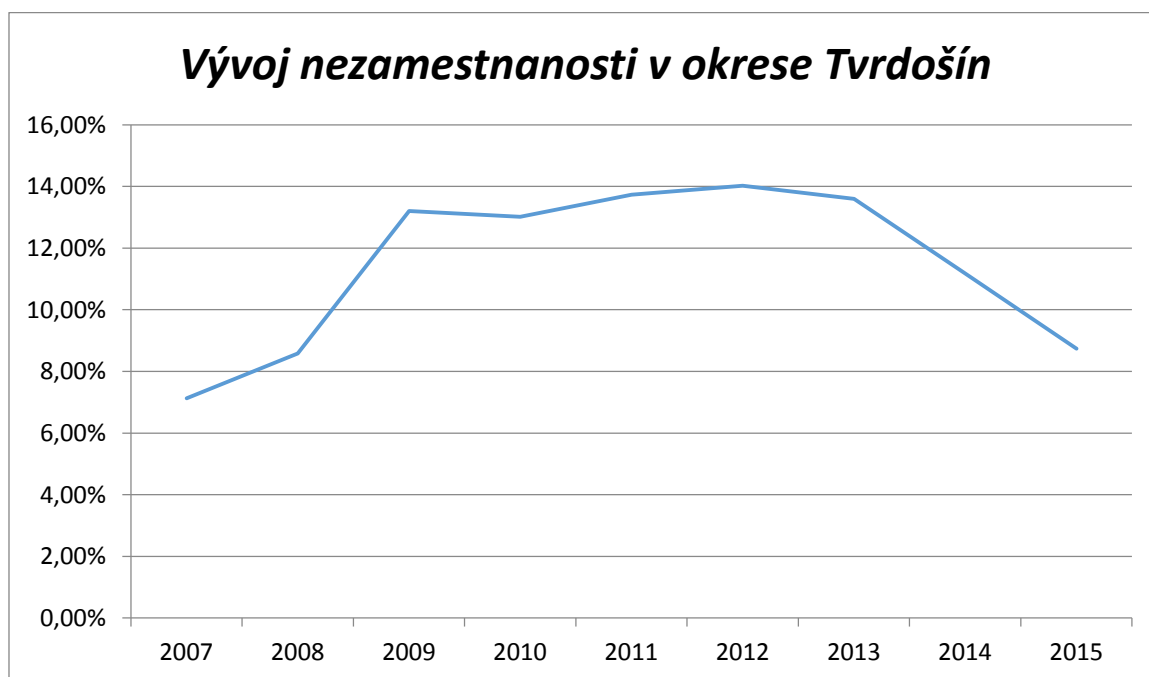
Zdroj: ÚPSVaR

Tabuľky vekovej štruktúry celkovo poukazujú na veľmi vysoký počet UoZ vo vekovej kategórii do 29 rokov. Súvisí so najmä so všeobecným trendom nedostatkom pracovných miest pre mladých, obzvlášť osôb s nedostatočným vzdelaním.

Vývoj nezamestnanosti

Prudký nárast nezamestnanosti v dôsledku dopadov svetovej hospodárskej krízy nastal od roku 2009. V rokoch 2010 – 2012 má miera nezamestnanosti v okrese Tvrdosín mierne stúpajúci priebeh. Nezamestnanosť v okrese Tvrdosín začala klesať od roku 2014. V roku 2015 bola nezamestnanosť v okrese na úrovni 8,74 %.

Graf – Vývoj nezamestnanosti v okrese Tvrdosín

Zdroj: ÚPSVaR SR

4. Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra

Občianska vybavenosť je v meste Tvrdosín vybudovaná na úrovni vyššej, špecifickej celomestskej a nadmestskej a základnej vybavenosti, zastúpená komerčnou a nekomerčnou (sociálnou) vybavenosťou. Pri návrhu a rozmiestnení zariadení občianskej vybavenosti sa vychádzalo z predpokladanej veľkosti a funkcie mesta a jeho spádového územia. Pri rozmiestňovaní zariadení základnej občianskej vybavenosti bola hlavným kritériom optimálnej obsluhy obyvateľstva primeraná pešia dostupnosť. Z hľadiska druhej štruktúry zariadení sa doporučuje podporovať rozvoj obchodnej vybavenosti a služieb.

ŠKOLSTVO

V súčasnosti výchovu a vzdelávanie detí v meste poskytujú:

Predškolská výchova a základné vzdelanie:

- Materská škola Oravské nábrežie 142, Tvrdosín a Materská škola Medvedzie 138, Tvrdosín, Materská škola detašované pracovisko Krásna Hôrka,
- Jasle Slniečko s.r.o.
- PERSONA oz
- Základná škola M. Medveckej a Základná škola Š. Šmálika

Predškolskú výchovu detí v meste Tvrdosín zabezpečujú 2 materské školy:

- Materská škola, Tvrdosín a Materská škola, Medvedzie.
- Súkromná materská škola Slniečko
- Jasle Slniečko s.r.o.
- PERSONA o.z.

Materská škola, Tvrdosín je štvortriedna a poskytuje celodennú a poldennú výchovnú starostlivosť deťom od dvoch do šiestich rokov a deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou.

Materská škola, Medvedzie bola otvorená 12. januára 1981. Poskytuje predprimárne vzdelávanie deťom od 2 - 6 rokov a taktiež deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou. Materská škola má 10 tried a sídli v dvoch budovách na sídlisku Medvedzie a v jednej budove v mestskej časti Krásna Hôrka.

Súkromná materská škola Slniečko bude otvorená od septembra 2016. Poskytuje predprimárne vzdelávanie deťom od 2 - 6 rokov a taktiež deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou. Materská škola má 1 triedu a sídli v objekte Zdravotného strediska Tvrdosín.

Slniečko poskytuje celodennú aj poldennú výchovnú starostlivosť deťom do 3 rokov.

Základné vzdelanie v meste poskytujú:

Základná škola Štefana Šmálika, Tvrdosín má 16 tried, ktoré sú vo vyhovujúcich podmienkach. Tri menšie triedy sú využívané na delenie pri jazykovom vyučovaní a v budove školy sú aj 2 počítačové učebne s internetom, ktoré sa postupne budujú s rôznymi projektov. Škole chýbajú odborné učebne na výučbu fyziky a chémie.

Základná škola Márie Medveckej, Medvedzie bola uvedená do prevádzky 10. februára 1980. Škola má na I. stupni 13 tried a jednu špeciálnu triedu pre žiakov s mentálnym postihom a na II. stupni má 13

tried a špeciálnu triedu pre telesne postihnutých žiakov. Základná škola je zapojená do projektov Škola podporujúca zdravie, Infovek, Lego, Digitálny Štúrovci a Jazykové laboratórium.

Stredné školy:

- Gymnázium Tvrdosín
- Spojená škola Tvrdosín
- Stredná odborná škola – lesnícka

Gymnázium, Tvrdosín bolo založené v roku 1992 ako osemročné gymnázium so zameraním na cudzie jazyky. V školskom roku 2000/2001 pribudlo 4-ročné štúdium so všeobecným zameraním a v školskom roku 2008/2009 rozšírilo svoje vzdelávacie aktivity o 4-ročnú športovú triedu. Okrem vzdelávania v uvedených odboroch zabezpečuje škola aj mimoškolské aktivity pre študentov, vzdelávacie kurzy cudzích jazykov pre začiatočníkov aj pre pokročilých.

Spojená škola, Tvrdosín vznikla 1. septembra 2007 a spojila Strednú priemyselnú školu Ignáca Gessaya a Obchodnú akadémiu. SPŠ sa zameriava na elektrotechniku, dopravu, technické a informačné služby.

Stredná odborná škola lesnícka vznikla v roku 1984 ako miestne odlúčené pracovisko SOU lesníckeho v Banskej Štiavnici na zabezpečenie prípravy mladých, kvalifikovaných pracovníkov pre odborné obhospodarovanie lesov severného Slovenska. V súčasnosti sa na škole vyučujú tri trojročné učebné odbory (mechanizátor lesnej výroby, mechanik opravár so zameraním na lesné stroje a tesár) a tri študijné odbory: operátor lesnej techniky - denné štvorročné štúdium a lesné hospodárstvo a mechanizácia poľnohospodárstva, lesného hospodárstva - denné dvojročné nadstavbové štúdium.

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie:

- Informačné centrum mladých Orava – súkromné centrum pedagogicko - psychologického poradenstva a prevencie Tvrdosín je na základe rozhodnutia MŠ vedy a výskumu SR zaradené do siete škôl a školských zariadení SR.

Na mimoškolské aktivity je zriadená:

- Základná umelecká škola Tvrdosín
- Súkromná základná umelecká škola Medvedzie
- Centrum voľného času
- ZUŠ Pierrot, elokované pracovisko Súkromnej ZUŠ
- SZUŠ štúdio spevu Matis

O štúdium na stredných školách v meste je stály záujem. Mesto bude i naďalej vytvárať podmienky na ďalší rozvoj školstva vo všetkých oblastiach.

ZDRAVOTNÍCTVO

Zdravotnú starostlivosť v meste poskytujú:

Lekári, praktický pre deti a dorast:

- Lendová Ivona MUDr. - Lendova, s. r. o. Zdravotné stredisko Tvrdosín, Školská 167,
- Medvecká Anna MUDr. – Amedea s. r. o. , Zdravotné stredisko Medvedzie,
- Klabníková Andrea MUDr. – Oralek, s. r. o., Zdravotné stredisko Medvedzie,

Lekári, praktickí pre dospelých:

- Fukas Stanislav MUDr. – Sadif s. r. o. , Zdravotné stredisko Medvedzie 239,
- Kudlačáková Marta MUDr. , ambulancia Tvrdosín, Trojičné námestie,
- Kubasová Jarmila MUDr.- Helpfor, s. r. o., Zdravotné stredisko Medvedzie,

Zubní lekári:

- Hreus Vladimír, MUDr., Zdravotné stredisko Medvedzie,
- Kormoš Vladimír, MUDr., ambulancia Medvedzie - SOŠ lesnícka,
- ALKOR-DENT s.r.o., Kormošová Alena, MUDr., ambulancia, Tvrdosín, ul. Vojtaššákova 642/26,
- Kristofčáková Mária, MUDr. – KM – DENT, s. r. o., Zdravotné stredisko Tvrdosín, Školská 165,
- MUDr. Horňák Peter, Zdravotné stredisko Medvedzie, ambulancia zubného lekárstva.

Odborní lekári:

- GYNCENTRUM SK, spol. s r.o. , gynekologická ambulancia , Zdravotné stredisko Medvedzie ,
- Šaško Peter, MUDr.,Gynekologická ambulancia, Trojičné námestie 195/19,
- Kováľová Katarína MUDr., Gynekologická ambulancia, GYN-CARE, s.r.o.
- Jana Belvončíková, MUDr. , DM – ORL, s. r. o. – ušné, nosné, krčné ambulancie
- Oľga Olexová MUDr. Klinická imunológia a alergológia, Trojičné námestie 181/10.

Lekárne:

- LEKÁREŇ MEDVEDZIE, Tvrdosín, Medvedzie 272,
- LEKÁREŇ INSPE, s. r. o., Tvrdosín, Trojičné námestie 178/1.

Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že rozvoj zdravotnej starostlivosti sa bude orientovať aj naďalej na kvalitné poskytovanie zdravotných služieb.

SOCIÁLNE SLUŽBY

Sociálne služby v meste zabezpečuje :

a/ Centrum sociálnych služieb Orava

Pracovisko Medvedzie – tvorí 5 objektov navzájom prepojených chodbou s veľkým parkom, športovým ihriskom, oddychovou zónou a altánkom. Poskytuje celoročný pobyt 130 chlapcom a mužom s ťažkými postihnutiami v dvoj- a trojlôžkových izbách. V zariadení je veľká spoločenská sála s pódium, viacero dielní, TV a PC kútikov a na každom oddelení je spoločenská miestnosť. Zariadenie poskytuje rôzne druhy terapií, rehabilitáciu, prácu v záujmových krúžkoch, organizuje výstavy, rôzne športové a spoločenské podujatia, výlety a iné.

Pracovisko ul. SNP – tvoria dva rodinné domy vo veľkej záhrade v centre mesta. Poskytuje celoročný pobyt 18 mužom a 10 ženám, prevažne seniorom v dvoj- a trojlôžkových izbách. V spoločenskej miestnosti trávia klienti voľné chvíle pozeraním televízie, spoločnými posedeniami pri knihe, hudbe a ručných prácach. Sú pre nich organizované rôzne spoločenské podujatia, výlety a iné.

Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Tvrdosín poskytuje sociálne služby v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách: základné a špecializované sociálne poradenstvo, pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby – stupeň VI., pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, pracovná terapia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, zabezpečenie

záujmovej činnosti, poskytovanie nevyhnutného osobného vybavenia. V zariadení je klientom poskytovaná komplexná starostlivosť a sociálne služby, rehabilitácia, pracovná terapia v interiéri a exteriéri zariadenia, ergoterapia v tkáčskej, krajčírskej, drevárskej a textilnej dielni, činnosti zamerané na rozvoj, upevňovanie a prehlbovanie duševných, osobnostných a sociálnych návykov, muzikoterapia, biblioterapia, arteterapia, rozhovory a ďalšie záujmové a kultúrne činnosti. Mobilnejší klienti pomáhajú pri úprave okolia a pestovaní zeleniny a kvetov. Pre klientov sú organizované rôzne spoločenské podujatia, oslavy mením a narodenín, výstavy ručných prác a výrobkov obyvateľov, hudobné súťaže a športové hry. Klienti sa zúčastňujú na koncertoch, rôznych predstaveniach a slávnostiach. Chodia na výlety do bližšieho i vzdialenejšieho okolia a na návštevy iných zariadení. Poobedňajšie hodiny trávajú zväčša pozeraním TV programov, čítaním alebo hraním spoločenských hier.

b/ ADOS ALBA s.r.o. - poskytovanie zdravotnej starostlivosti prostredníctvom agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti, Medvedzie 135 (SOŠ lesnícka).

c/ Opatrovateľská služba v byte občana – zabezpečuje ju mesto Tvrdosín. V roku 2014 bolo opatrovaných 19 občanov, z toho 6 mužov a 13 žien. Opatrovateľskú službu vykonávalo 6 zamestnancov nášho mesta.

d/ Organizovanie spoločného stravovania

- počet stravníkov za rok 2014/ priemer 22

- počet obedov za rok 2014 / 4512

**Zoznam neštátnych subjektov, ktoré poskytujú sociálnu pomoc
– sociálne poradenstvo, sociálna prevencia**

Zriaďovateľ	Adresa ZSS	Kontaktná osoba
Informačné centrum mladých, o.z.	Trojičné námestie 191, 027 43 Tvrdosín	PhDr. Tholtová
Združenie zdravotne postihnutých Oravy, o.z.	Medvedzie 132, 027 44 Tvrdosín	Mgr. Gočala

Združenie zdravotne postihnutých – má 84 členov za mesto Tvrdosín.

Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že rozvoj sociálnych služieb sa bude orientovať na ďalšie skvalitňovanie sociálnych služieb pre seniorov.

Medzi najvýznamnejšie občianske združenia so sídlom v meste Tvrdosín patria:

- "Pod Vápenicou" Krásna Hôrka – záhradkárské činnosti
- aaau.sk – životné prostredie
- Aikido klub Tvrdosín - ázijské a bojové športové činnosti
- Divízia 58 – klub
- EURÓPSKY INŠTITÚT PRE VZDELÁVANIE, ROZVOJ A INOVÁCIE - iné výchovné, vzdelávacie, školské a iné vedecké, výskumné, technické a IT činnosti
- Florbalový klub Tvrdosín – klub
- Hlavu hore - sociálne, opatrovateľské činnosti
- Informačné centrum mladých Orava - iné mládežnícke činnosti, rozvoj obce, regiónu a CR
- Internacional jacht-klub Orava Slovakia – klub

- Krajský stolnotenisový zväz Žilina - oblastné športové činnosti
- Kulturistickej oddiel Tvrdosín – oddiel
- Kynologický klub Tvrdosín – SAV
- Lesník – stredoškolské činnosti
- Mestská únia malého futbalu v Tvrdosíne - mestské športové činnosti
- Mestský šachový klub Tvrdosín - klub
- Mestský stolnotenisový klub Tvrdosín – klub
- MISIA MLADÝCH - iné mládežnícke činnosti a voľný čas
- MUŠKÁRSKY KLUB ORAVICA - ryby, plazy, obojživelníky a iné športové činnosti
- Občianske združenie - Športový klub FORTIUS – športový klub
- Občianske združenie CESTY PRE DETI – učiteľské, školské a predškolské činnosti
- Občianske združenie Kráľovská koruna – učiteľské, školské a predškolské činnosti
- Občianske združenie Medvedzie – priateľstvo, genealogická činnosť
- Občianske združenie ORAVICA – učiteľské, školské a predškolské činnosti
- Občianske združenie pri DSS a ZpS Tvrdosín – sociálne a opatrovateľské činnosti
- Občianske združenie ROSA - kvapky pomoci – rozvoj zdravotníctva a sociálne a opatrovateľské činnosti
- Orava Bears - Chopper Club – camping, caravan, motorizmus
- Orava KickBoxClub Námestovo – ázijské a bojové športové činnosti
- Oravská keramika – výtvarnícke činnosti
- Oravské Huňáče – turistické činnosti
- OZ Región + - rozvoj obce, regiónu a CR
- Projekt PLUS – iné združenia
- Rádioklub OM3RDP – rádioamatéri
- ŠK cyklistiky T.O.M.A.C. Tvrdosín – klub
- Slovenský klub turistov a lyžiarov v Tvrdosíne – turistické činnosti
- Slovenský zväz Combat – jitsu – ázijské a bojové športové činnosti
- SNOOKER CLUB Tvrdosín – klub
- Športový klub Tvrdosín – klub
- Strelecký klub Tvrdosín – klub
- Tanečný klub Mažoretiek - Oravské Námorníčky a Detský rock "n" rollový tanečný súbor
Kinder-Rotas – spev, tanec a hudba
- Tenisový klub Tvrdosín – klub
- TJ Javor Tvrdosín – TJ
- Triatlonový klub Tvrdosín – klub
- Turistický klub Tvrdosín – Medvedzie – turistické činnosti
- UMENIE PRE RADOSŤ – rozvoj obce, regiónu, CR a iné umelecké, kultúrne činnosti
- Volejbalový klub Tvrdosín – klub
- Združenie cestovného ruchu ORAVA – rozvoj obce, regiónu a CR
- Združenie vlastníkov nehnuteľností v katastrálnom území Tvrdosín a Oravice so sídlom
v Tvrdosíne – iné hnutelné a nehnuteľné činnosti
- Združenie vlastníkov neštátnych lesov Oravy – regionálne pozemkové činnosti
- Združenie zdravotne postihnutých Oravy, o.z. – postihnutí zdravotne

Zdroj: <http://www.ives.sk/registre/startoz.do>

V meste Tvrdosín pôsobí aj **Centrum právnej pomoci**. Centrum právnej pomoci (ďalej len „centrum“) je štátna rozpočtová organizácia, zriadená zákonom č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi... , ktorej **cieľom je zlepšovanie prístupu k spravodlivosti pre ľudí v materiálnej núdzi**, t.j. pre tých ľudí, ktorí pre nedostatok prostriedkov

nemôžu využívať existujúce právne služby. **Kancelária CPP v Tvrdosíne – vznikla 15.02.2008**
a svoje služby poskytuje klientom z okresov Tvrdosín, Dolný Kubín, Námestovo.

BÝVANIE, BYTOVÁ VÝSTAVBA

Bytový fond Tvrdosín

Názov ukazovateľa	Rok 2012
Prírastky bytov (vr. úz. zmien) - spolu	7
Úbytky bytov vr. úz. zmien - spolu	3
Stav bytov k 31.12. spolu	2 959
Záhradné chaty, stav k 31. 12.	0
Rekreačné chaty, stav k 31. 12.	0
Stavby na individuálnu rekreáciu (záhradné a rekreačné chaty) - p	271
Garáže, stav k 31. 12.	522

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Obývané byty podľa formy vlastníctva

Obývané byty podľa formy vlastníctva					
Územie	vlastné byty v byt. domoch	byty vo vlast. rodin. domoch	obecné byty	družstevné byty	iné
Okres Tvrdosín	3 370	5 309	238	146	356
Mesto Tvrdosín	1 456	848	79	53	95

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty podľa počtu obytných miestností

Obývané byty podľa počtu obytných miestností					
Územie	1	2	3	4	5+
Okres Tvrdosín	376	1 502	3 199	1 634	2 859
Mesto Tvrdosín	190	652	933	303	490

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty podľa veľkosti obytnej plochy v m²

Obývané byty podľa veľkosti obytnej plochy v m ²				
Územie	< 40	40 - 80	81 - 100	100+
Okres Tvrdosín	1 355	5 676	1 256	1 282
Mesto Tvrdosín	592	1 524	218	234

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty podľa typu kúrenia

Obývané byty podľa typu kúrenia				
Územie	ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia
Okres Tvrdosín	2 963	4 777	1 209	25
Mesto Tvrdosín	1 472	787	190	6

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty podľa zdrojov energie používaných na vykurovanie

Obývané byty podľa zdrojov energie používaných na vykurovanie						
Územie	plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
Okres Tvrdosín	5 202	492	19	2 768	377	64
Mesto Tvrdosín	1 165	187	15	658	297	16

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Neobývané byty podľa dôvodov neobývanosti

Neobývané byty podľa dôvodov neobývanosti					s nezistenou obývanosťou
Územie	zmena vlastníkov	určené na rekreáciu	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	
Okres Tvrdosín	309	245	199	634	57
Mesto Tvrdosín	126	5	20	175	7

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty v rodinných domoch podľa celkovej podlahovej plochy bytu v m²

Obývané byty v rodinných domoch podľa celkovej podlahovej plochy bytu v m ²				
Územie	< 40	40 - 80	81 - 120	120+
Okres Tvrdosín	46	807	3 179	2 005
Mesto Tvrdosín	8	154	515	331

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty v rodinných domoch podľa zásobovania vodou (vodovod)

Obývané byty v rodinných domoch podľa zásobovania vodou (vodovod)				
Územie	v byte zo spoločného zdroja	v byte z vlastného zdroja	mimo bytu	bez vodovodu
Okres Tvrdosín	5 497	257	4	14
Mesto Tvrdosín	964	14	1	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty v rodinných domoch podľa vybavenosti domácností a podľa pripojenia

Obývané byty v rodinných domoch					
Územie	podľa vybavenosti domácností			podľa pripojenia	
	5 052	3 624	3 763	2 735	3 555
Okres Tvrdosín	873	622	637	474	594
Mesto Tvrdosín					

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty v bytových domoch podľa celkovej podlahovej plochy bytu v m²

Obývané byty v bytových domoch podľa celkovej podlahovej plochy bytu v m ²					
---	--	--	--	--	--

Územie	< 40	40 - 80	81 - 120	120+
Okres Tvrdosín	266	2 677	482	10
Mesto Tvrdosín	157	1 253	128	2

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty v bytových domoch podľa zásobovania vodou (vodovod)

Obývané byty v bytových domoch podľa zásobovania vodou (vodovod)				
Územie	v byte zo spoločného zdroja	v byte z vlastného zdroja	mimo bytu	bez vodovodu
Okres Tvrdosín	3 321	18	23	0
Mesto Tvrdosín	1 487	6	15	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obývané byty v bytových domoch podľa vybavenosti domácností a podľa pripojenia

Obývané byty v bytových domoch podľa vybavenosti domácností a podľa pripojenia					
Územie	podľa vybavenosti domácností			podľa pripojenia	
Okres Tvrdosín	2 996	2 117	1 750	1 334	2 073
Mesto Tvrdosín	1 391	979	806	576	972

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Byty podľa typu budovy, obývanosti a obdobia výstavby

Obdobie	Byty podľa typu budovy	Byty v bytových budovách	Byty v budovách s jedným bytom	Byty v budovách s dvoma bytmi	Byty v budovách s tromi alebo viac bytmi	Byty v nebytových budovách
pred r. 1919	34	34	34	0	0	0
1919 - 1945	88	87	79	2	6	1
1946 - 1960	188	188	176	0	12	0
1961 - 1970	290	290	200	6	84	0
1971 - 1980	1 282	1 282	203	4	1 075	0
1981 - 1990	517	517	138	0	379	0
1991 - 2000	137	137	72	0	65	0
2001 - 2005	75	75	46	0	29	0
2006 a neskôr	71	71	17	0	54	0
Nezistené	202	202	197	0	5	0
Spolu	2 884	2 883	1 162	12	1 709	1

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Najväčší rozvoj bytového fondu zaznamenalo mesto Tvrdosín v rokoch 1971-1990. Po pomerne rozsiahlej výstavbe v tomto období, sledujeme za posledných desať rokov značnú stagnáciu vo výstavbe.

Typy obydli (obývaných bytov)

Typy obydli (obývaných bytov)	
Obývané byty	2 557
Iné obytné jednotky	2

Kolektívne obydlia	7
Nezistené	14
Typ obydlia (Spolu)	2 580

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Na území mesta Tvrdosín sa z hľadiska typov obydlií nachádzajú predovšetkým obývané byty – celkovo 2 557 čo predstavuje 99,11 %. Nasledujú nezistené typy obydlií – 14 (0,54 %) kolektívne obydlia, ktorých v čase sčítania bolo celkovo 7 (0,27 %) a iné bytové jednotky spolu 2 (0,08 %).

Obyvateľstvo podľa trvalého pobytu, pohlavia a veku

Obyvateľstvo podľa trvalého pobytu, pohlavia a veku			
Tvrdosín	Muži	Ženy	Spolu
Do 5 rokov	258	253	511
5 až 9 rokov	262	228	490
10 až 14 rokov	281	257	538
15 až 19 rokov	330	289	619
20 až 24 rokov	429	398	827
25 až 29 rokov	494	447	941
30 až 34 rokov	431	391	822
35 až 39 rokov	416	339	755
40 až 44 rokov	280	237	517
45 až 49 rokov	297	315	612
50 až 54 rokov	329	334	663
55 až 59 rokov	309	374	683
60 až 64 rokov	282	334	616
65 až 69 rokov	135	168	303
70 až 74 rokov	68	98	166
75 až 79 rokov	50	104	154
80 až 84 rokov	32	61	93
85 až 89 rokov	12	22	34
90 až 94 rokov	1	6	7
95 až 99 rokov	1	2	3
100 rokov a viac	0	1	1

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Súkromné domácnosti podľa typu a veľkosti

Súkromné domácnosti podľa typu a veľkosti						
Tvrdosín	1 osoba	2 osoby	3 až 5 osôb	6 až 10 osôb	11 osôb a viac	Spolu
Nerodinné domácnosti	489	62	16	1	2	570
Domácnosti jednotlivcov	489	0	0	0	0	489
Viacčlenné domácnosti	0	62	16	1	2	81
Domácnosti, ktoré tvorí jedna rodina	0	436	1 183	90	0	1 709
Domácnosti pozostávajúce z manželských párov	0	246	971	84	0	1 301

Manželské páry bez detí, ktoré by bývali v domácnosti	0	246	0	0	0	246
Manželské páry s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ktoré v domácnosti býva	0	0	708	81	0	789
Manželské páry s najmladším dieťaťom, ktoré v domácnosti býva, vo veku 25 rokov a viac	0	0	263	3	0	266
Domácnosti párov žijúcich v konsenzuálnom zväzku	0	16	34	3	0	53
Páry žijúce v konsenzuálnom zväzku bez detí, ktoré by bývali v domácnosti	0	16	0	0	0	16
Páry žijúce v konsenzuálnom zväzku s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ktoré býva v domácnosti	0	0	26	2	0	28
Páry žijúce v konsenzuálnom zväzku s najmladším dieťaťom, ktoré v domácnosti býva, vo veku 25 rokov a viac	0	0	8	1	0	9
Domácnosti osamelých otcov	0	28	21	1	0	50
Domácnosti osamelých otcov s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ktoré v domácnosti býva	0	9	15	1	0	25
Domácnosti osamelých otcov s najmladším dieťaťom, ktoré v domácnosti	0	19	6	0	0	25

býva, vo veku 25 rokov a viac						
Domácnosti osamelých matiek	0	146	157	2	0	305
Typ súkromnej domácnosti (Spolu)	489	499	1 421	277	10	2 696

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Obyvateľstvo podľa miesta sčítania, pohlavia, podmienok bývania, veľkosti lokality (obce) a veku

Obyvateľstvo podľa miesta sčítania, pohlavia, podmienok bývania, veľkosti lokality (obce) a veku			
Tvrdošín	Muži	Ženy	Spolu
Obyvatelia bytu	4 439	4 551	8 990
Obyvatelia kolektívneho obydla	143	16	159
Obyvatelia bytu alebo kolektívneho obydla	4 582	4 567	9 149
Obyvatelia inej obytnej jednotky	52	32	84
Bezdomovci	0	0	0
Obyvatelia inej obytnej jednotky a bezdomovci	52	32	84
Nezistené	28	28	56
Obyvateľstvo podľa typu obydla (Spolu)	4 662	4 627	9 289

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Pre modernizáciu bytového fondu sa v zmysle územného plánu navrhuje:

- postupne modernizovať staršie panelové bytové domy a objekty rodinných domov v pôvodnej najstaršej zástavbe,
- zatepľovanie, opravy fasád, výmena okien a pod., - zhodnotiť potenciál existujúceho bytového fondu nadstavbami, prístavbami, dostavbami.

Za predpokladu uskutočňovania aktívnej politiky mesta, založenej na využití polohových potenciálov územia, by mal vzrásť dopyt po novej výstavbe bytových domov, najmä sociálnych bytov pre mladé rodiny a rodinných domoch. V koncepte riešenia sú vytypované vhodné lokality pre rozvoj obytného územia, v súlade s predpokladaným demografickým vývojom, počtom a veľkosťou cenových domácností, vrátane migrácie nových obyvateľov a požiadaviek mesta.

Predpokladaný nárast v počte obyvateľov

Z hľadiska dlhodobých demografických trendov predpokladáme postupný nárast počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva. Na priaznivom demografickom vývoji sa bude podieľať pohyb obyvateľov prirodzenou menou, ale hlavne mechanický pohyb - migráciou obyvateľov smerom do mesta zo širšieho zázemia až celého regiónu. Táto migrácia bude spôsobená prisťahovaním sa z dôvodu predpokladaného vytvorenia nových pracovných príležitostí v navrhovanej priemyselnej zóne, preferovania bývania vo väčšom sídle, možnosti dochádzky detí do škôl ako aj lepšej dopravnej dostupnosti do centier osídlenia.

Dynamiku a rozsah dosídľovania budú determinovať novovytvorené podmienky pre rozvoj bývania a zamestnanosti v meste. Predpokladaný nárast počtu obyvateľov do roku 2030:

1. variant: 11 935 (nárast cca o 2661 obyvateľov, ročne by pribudlo v meste cca 117 obyvateľov),
2. variant : 12 427 (nárast cca o 3153 obyvateľov, ročne by pribudlo v meste cca 137 obyvateľov).

Uvažované prírastky obyvateľov budú tvorené z menšej časti z miestnych zdrojov, z väčšej časti z mimomestských zdrojov - prisťahovaním sa do mesta. Už v súčasnom období sledujeme, že stúpa počet obyvateľov, ktorí majú záujem o bývanie v meste. Predpokladáme, že tento trend bude mať stúpajúci priebeh.

5. Technická infraštruktúra

DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Dobudovaná dopravná a technická infraštruktúra predstavuje významný rozvojový faktor, ktorý vo veľkej miere ovplyvňuje kvalitu života jej obyvateľov, ako aj rozvoj subjektov na území samosprávy.

Geografická poloha mesta Tvrdosín (blízkosť hranice s Poľskom, cez mesto prechádza európska cesta E77) vyvoláva potrebu prepojenia dopravnej infraštruktúry na celoslovenskú sieť a postupne na európsku sieť v plnom rozsahu a kvalite.

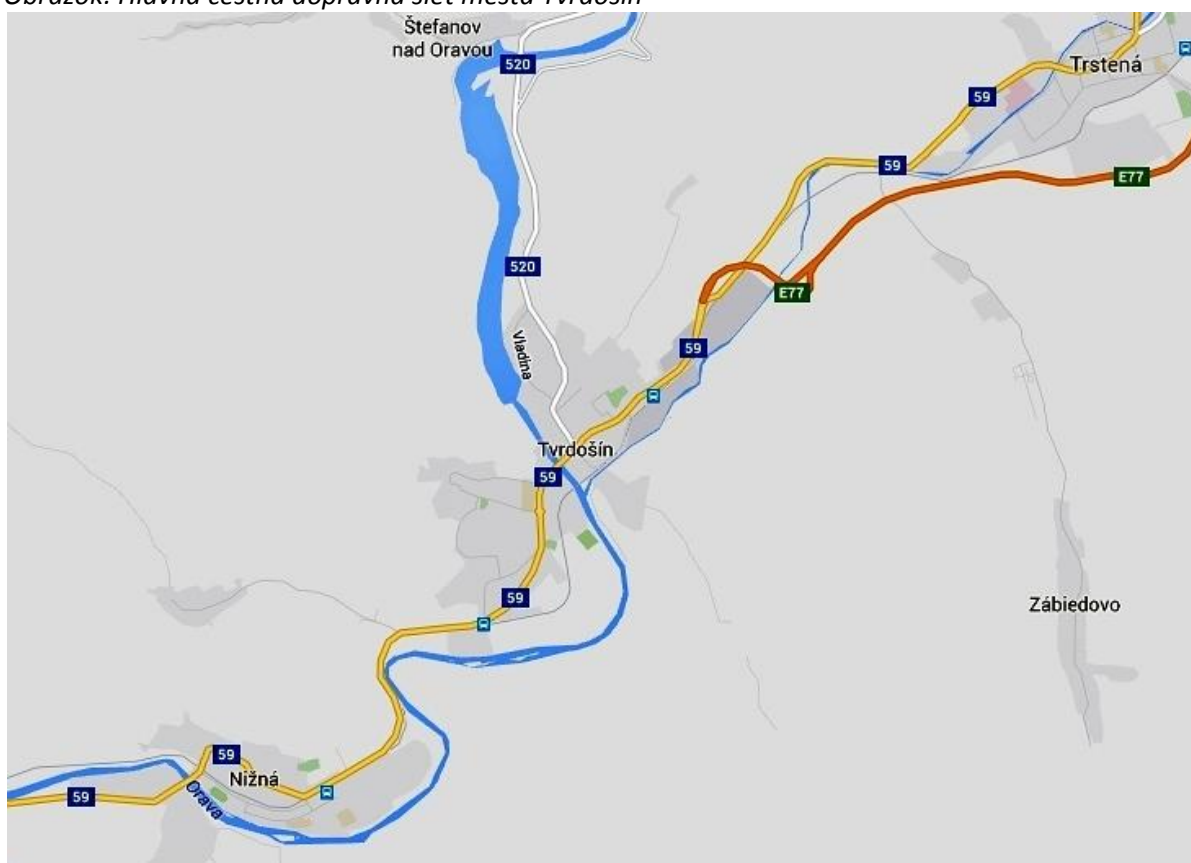
Tabuľka - Technická vybavenosť mesta Tvrdosín

Ukazovateľ	Hodnota
Počet pôšt	2
Káblová televízia	áno
Verejný vodovod	áno
Verejná kanalizácia	áno
Verejná kanalizačná sieť pripojená na ČOV	áno
Rozvodná sieť plynu	áno
Stanice hasič. a záchran. zboru platené	áno
Hasičské vozidlá	áno
Počet vzniknutých požiarov	22
Obecný hasičský zbor	áno
Obvodné oddelenia PZ	áno
Verejné miesto s prístupom na Internet	áno
Mestský/obecný úrad využíva osobný počítač	áno
Mestský/obecný úrad má pripojenie na Internet	áno
Mestský/obecný úrad má vlastnú www stránku	áno

Zdroj: Štatistický úrad, 2012

Mesto Tvrdosín je vybavené základnou technickou infraštruktúrou. Je centrálné zásobované pitnou vodou, zemným plynom a elektrinou, má vybudovanú verejnú kanalizáciu a je napojené na čističku odpadových vôd.

Obrázok: Hlavná cestná dopravná sieť mesta Tvrdosín

Zdroj: www.google.sk/maps

Cestná doprava

Širšie dopravné väzby mesta Tvrdosín vyplývajú z polohy na severnej hranici SR s Poľskou republikou ako súčasť sídelnej štruktúry okresu Dolný Kubín, s historicko-geografickým formovaním územia VÚC Žilinského regiónu severného Slovenska.

Administratívne okresné mesto Tvrdosín, spáduje do okresného mesta Dolný Kubín, ale cesty za prácou vo výrobnej sfére a službami boli v minulosti aj v súčasnosti výrazne ovplyvňované mestami Ružomberok a Martin, lokálne aj Nižná a Námestovo. Sídelná sústava severného Slovenska spolu s rekreačnou oblasťou Vodnej nádrže Orava, zimnými strediskami športu a tranzitná cestná trasa E77 do Poľska sú zdrojmi a cieľmi dopravy.

Postavenie sídla v sídelnej sieti, výhodná poloha mesta na sútoku dvoch riek a blízkosť hraničného prechodu s Poľskom vytvorila predpoklady na to, aby sa mesto Tvrdosín stalo významným dopravným uzlom.

Mestom Tvrdosín prechádzajú významnejšie cestné a železničné ťahy, a to:

- regionálna dráha - jednokoľajová neelektrifikovaná železničná trať Kralovany - Dolný Kubín - Trstená
- cesta I/59 medzinárodného ťahu E77 Ružomberok - Dolný Kubín - Trstená /hranice SR s Poľskom/,
- cesta II/520 Krásno nad Kysucou - Nová Bystrica - Oravská Lesná - Vavrečka - Tvrdosín - Trstená - Suchá Hora /hranice SR s Poľskom/,
- cesta III/059 38 v trase - križ. s I/59 Tvrdosín - Nižná - Zemianska Dedina,
- cesta III/059 39 v trase - križ. s I/59 Tvrdosín - Medvedzie,
- cesta III/059 40 v trase - križ. s I/59 Tvrdosín - Tvrdosín,
- cesta III/059 41 v trase - križ. s I/59 Tvrdosín - Zábiedovo,
- cesta III/059 42 v trase - križ. s I/59 Tvrdosín - križ. s I/520 Trstená.

Cestné ťahy I/59 a II/520 tvoria dopravnú kostru sídla, zariadenia ponúkajú voľný dopravný potenciál pre hospodársku aj rekreačnú dopravu. Nadradená cesta I/59 sieť celoštátneho aj medzinárodného významu prechádza územím mesta Tvrdosín v dĺžke 4,5 km od Nižnej v smere do Trstenej a do Poľska. Táto cesta I. triedy a na ňu kolmá cesta II/520 prepájajú vzdialenejšie mestá regiónu aj susediace okresy paralelne s diaľnicou D1, čím skracujú ich prepravné vzdialenosti.

Dopravnú situáciu podstatne ovplyvní výstavba rýchlostného cestného ťahu R3 do Poľska.

Tabuľka - Miestne komunikácie, chodníky, mosty

Ukazovateľ	Hodnota
Linky autobusovej linkovej osobnej dopravy (diaľkové, medzištátne)	3
Autobusové linky miestneho významu (medzimestské)	15
Zastávky vlakov osobnej dopravy	2
Miestne komunikácie spolu na 1 d. m. km	60,0
z toho miestne komunikácie - bezprašné na 1 d. m. km	60,0
Mosty na miestnych komunikáciách	2
Lávky pre peších	x
Vybudované chodníky na 1 d. m. km	28,0

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Hromadná doprava

Mesto Tvrdosín má priame napojenie predovšetkým v smere na okresné mestá Dolný Kubín, Ružomberok, Liptovský Mikuláš a diaľkové na Žilinu, Martin a Bratislavu. Hustota spojov je postačujúca, najviac spojov vykrýva najmä špičkové ranné a podvečerné obdobia v pracovných dňoch.

Železničná doprava

Riešeným územím prechádza regionálna dráha – jednokoľajová neelektrifikovaná železničná trať Kralovany – Trstená s príslušnou železničnou dopravou.

Železničné zastávky: Krásna Hôrka, Tvrdosín

Cyklistická doprava

Cyklistické trasy nie sú dnes na území mesta zriadené, hoci bicykel je jedným z dôležitých prepravných prostriedkov v obci.

V zmysle územného sa navrhuje:

- vybudovať cykloturistické trasy pozdĺž brehov Oravy v lokalite Medvedzie až po kataster Štrefanov nad Oravou
- v mestskej časti Oravice pokračovať predĺžením už vybudovaného relaxačného chodníka v časti Magura prepojením na Poľsko (Witow)
- chrániť územný koridor a realizovať sieť cyklomagistrál (cyklistické trasy celoštátneho významu) v nasledovných trasách a úsekoch:
  - Oravsko – Liptovská cyklomagistrála zo sedla Demänová s paralelným pokračovaním v trase lesnej cesty cez kótu Tanečník a po pôvodnej ceste II/520 cez kótu Kubínska do Oravskej Lesnej, v trase II/520 Oravská Lesná – Lokca – Oravská Priehrada prístav, v trase III/05944 Ústie nad Priehradou – Trstená, v trase II/520 Trstená – Vitanová, v trase cesty II/52019 Vitanová – Oravice – Zuberec - Liptovský Mikuláš – Ružomberok,
- šírkové usporiadanie plánovaných peších a cyklistických trás je potrebné navrhnuť v ďalších stupňoch projektovej dokumentácie v zmysle príslušných STN.

Nemotoristická doprava

V zastavanom území sú vybudované jednostranné a obojstranné pešie komunikácie. Šírka chodníkov je prevažne 1,5 až 2,0m. Vzhľadom na ich zlý technický stav spôsobený najmä ich vekom a intenzívnou stavebnou činnosťou, mesto plánuje ich rekonštrukciu. Pre bezpečnosť cestnej premávky je potrebné ďalej rozvíjať miestny systém chodníkov. Chodníky v miestach priechodov je potrebné zabezpečiť bezbariérovými úpravami.

V súlade s územným plánom je potrebné vybudovať chodník pre peších a cyklistov, ktorý by spájal obec Nižná s mestom Tvrdosín a ďalšími okolitými sídlami, posilniť pešie a cyklistické cezhraničné prepojenie s Poľskou republikou v mestskej časti Oravice. Posilniť pešie prepojenie mestských častí: Tvrdosín s Medvedzím a Krásnou Hôrkou a lepšie prepojiť pešími ťahmi lokality s kultúrnymi pamiatkami v meste (príkl. Trojičné nám. – Drev. Kostol, pútnické miesto Skalka, galéria M.Medveckej, národnú kultúrnu pamiatku Šance).

Statická doprava

Parkoviská a manipulačné plochy pred objektmi občianskej vybavenosti a pri bytovkách sú prístupné po miestnych komunikáciách vo vyhovujúcej kvalite povrchov a dopravných pomeroch. Parkovanie a odstavovanie vozidiel bývajúcich v rodinných domoch je riešené na plochách a v garážach na pozemkoch obytnej zástavby, vjazdy z miestnych komunikácií sú vzhľadom na nízke intenzity na miestnych komunikáciách vyhovujúce. Podnikateľské subjekty s väčšími areálmi si budú musieť zabezpečiť parkovanie a odstavovanie osobných a nákladných áut na vlastnom pozemku. Je potrebné uvažovať s dobudovaním parkovacích plôch, peších a cyklistických chodníkov v mestskej časti Oravice, ktoré sú strediskom cestovného ruchu.

Zásobovanie teplom

V meste Tvrdosín je zásobovanie teplom zabezpečené z niekoľkých zdrojov:

- centrálnym diaľkovým vykurovaním – teplovodom, vedeným zo sídla Nižná, do blokových kotolní na sídlisku Medvedzie, z ktorých je rozvedená horúcovodná sieť, ktorou sú zásobované bytové domy a niektoré zariadenia občianskej vybavenosti,
- lokálnymi plynovými kotolňami - cca 858 odberateľov, z toho:
  - 808 maloodberateľov – domácnosti bývajúcich prevažne v rodinných domoch,
  - 50 veľkoodberateľov so samostatnými plynovými kotolňami, z ktorých najväčšie sú:
    - kotolňa PD Žiarec,
    - kotolňa Urbári – Píla,
    - BAU-MIX s.r.o.
    - RAŠUB s.r.o.
    - Technické služby mesta Tvrdosín,
    - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny,
    - Stredná priemyselná škola,
    - Cestné stavby Liptovský Mikuláš,
    - Parket Wood.

V zmysle územného plánu sa navrhuje rešpektovať trasu existujúceho plynovodu, splynofikovať alebo prebudovať na elektrickú energiu kotolne, ktoré sú dosiaľ na pevné a tuhé palivá, neuvažovať s rozširovaním existujúcich centrálnych kotolní, len s ich rekonštrukciou a využívať alternatívne zdroje energie (napr. geotermálne vody).

Zásobovanie elektrickou energiou

Riešené územie je zásobované elektrickou energiou z nadradeného 110 kV vedenia č. 7212 cez rozvodňu 110/22 kV Mokrad' – Zemianska Dedina – Ústie nad Priehradou. Zásobovanie elektrickou energiou sa uskutočňuje cez vonkajšie vedenia elektrickej energie VN 22 kV č. 13-53,13-54, 227-4 prostredníctvom distribučných transformačných staníc.

Distribučné siete NN v centrálnej zóne sú prevažne káblové v zemi, s napätím v sieti 3PEN AC50 Hz 230/400V/TN-C. V ostatných častiach mesta sú rozvody NN realizované zväčša vzduchom, závesnými káblami na stĺpoch.

Zásobovanie plynom

Mesto Tvrdosín je zásobované zemným plynom prostredníctvom Oravského VTL plynovodu DN 200, PN 64, číslo 6.1 Dlhá nad Oravou–Trstená–Liesek, z ktorého je vedená odbočka do regulačnej stanice RS (VTL/STL), ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1993. Trasa VTL plynovodu je vedená v juhovýchodnej časti katastrálneho územia mesta Tvrdosín. V severnej časti katastrálneho územia je z Oravského VTL plynovodu vedená odbočka VTL plynovodu DN 200 PN 40 Trstená–Námestovo.

V meste Tvrdosín sa zemný plyn využíva na kúrenie, prípravu TUV, varenie a priemyselné účely.

Plynovody a plynovodné prípojky sú prevedené z oceleového materiálu (trubka oceľová bezošvá), novšie z polyetylénového materiálu (LPE).

Vzhľadom na súčasný počet domácností a odber v ostatných kategóriách, je možné v zmysle platného územného plánu uviesť, že regulačná stanica má dostatočnú rezervu pre predpokladané rozvojové zámery mesta.

Zásobovanie pitnou vodou

V katastrálnom území mesta Tvrdosín sú hlavným prívodným rádom Oravského skupinového vodovodu (OSV) zabezpečované nasledovné akumulačné vodojemy pitnej vody:

- vodojem VDJ Medvedzie 1x650 m³, VDJ 100 m³,
- vodný zdroj Tvrdosín – pramene pod Biednou č. 1-7,
- vodojem VDJ s objemom 2x1000 m³ - distribučný vodojem v lokalite „Tvrdosín - Kupanovo“,
- vodojem VDJ s objemom 2x650 m³ – I. tlakové pásmo,
- vodojem VDJ s objemom 2x150 m³ – II. tlakové pásmo,
- vodojem Medvedzie s objemom 1000 m³ – II. tlakové pásmo.

Pre mesto Tvrdosín, vzhľadom na konfiguráciu terénu, sú vybudované dve tlakové pásma:

- časť Medvedzie a Krásna Hôrka.

Priemyselné podniky, hlavne poľnohospodárske družstvá majú vlastné zdroje vody.

Prívod vody zo zdrojov do mesta Tvrdosín kapacitne vyhovuje aj pre potreby ďalšieho rozvoja mesta.

Kanalizácia a likvidácia odpadových vôd

Riešené územie mesta Tvrdosín je odkanalizované jednotnou kanalizačnou sieťou – skupinovou kanalizáciou Trstená–Tvrdosín–Nižná na mechanicko-biologickú čistiacu stanicu odpadových vôd (ČOV) Nižná, ktorá je v správe Oravskej vodárenskej spoločnosti. Existujúca kapacita ČOV je s kapacitou 53 910 EO. Recipientom vyčistených odpadových vôd z ČOV je rieka Orava.

Na hlavný kanalizačný zberač a ČOV v Nižnej je napojená kanalizácia Nižnej, Krásnej Hôrky, Medvedzieho a Tvrdosína.

Verejnou kanalizáciou sú odvádzané na ČOV splaškové odpadové vody produkované v domácnostiach, splaškové odpadové vody, produkované v priemysle a službách, priemyselné odpadové vody a balastné vody.

Stoková sieť v meste je gravitačná, s nasledovnými dimenziami potrubí: hlavný kanalizačný zberač DN 800, ostatná sieť DN 400 a DN 300. Dažďové povrchové vody budú odvádzané prístennými odvodňovacími rigolmi alebo odvodňovacími potrubiami do recipientu.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie je v centre mesta riešené káblovým rozvodom, v okrajových častiach sídla je rozvod prevedený na sekundárnej sieti vzdušnej.

Telekomunikačné zariadenia a mestský rozhlas

Mesto Tvrdosín je pokryté pevnou telekomunikačnou sieťou. Pokrytie mobilnou sieťou T-Mobile a ORANGE je dobré. Mobilnou sieťou TELECOM je pokrytých cca 80 % a Orange 91 % riešeného územia.
...02

Poštové zariadenia v Žilinskom kraji sú súčasťou OZ Stredoslovenského riaditeľstva pôšt Banská Bystrica, ktoré riadi stredisko poštovej prevádzky SPP Dolný Kubín, pod ktoré patria automatizované

pošty v okresnom meste Tvrdosín: Pošta Tvrdosín I., situovaná na Vojtaššákovej ulici a Pošta v časti Medvedzie, situovaná na Michalskom námestí.

6. Životné prostredie

Ochrany prírody a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení

V zmysle Územného plánu mesta Tvrdosín sa rešpektujú v plnom rozsahu výstupy z dokumentov R-ÚSES a krajinnoekologického plánu spracovaného v etape Prieskumov a rozborov, z ktorých pre katastrálne územie mesta Tvrdosín vyplýva nasledovné:

- nachádza sa v 1. stupni ochrany (v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z.z.),
- časť katastrálneho územia sa nachádza v 4. stupni ochrany (CHA Rieka Orava) - maloplošné chránené územia CHA rieka Orava (v okrese Tvrdosín na ploche 73,6244 ha),
- v území sú evidované chránené stromy – lipa pri Technických službách, lipa pri Pošte a skupina líc pri Galérii Márie Medveckej - vyhlásené v roku 1974,
- v území sa nachádza:
  - Ramsarská lokalita (mokraď medzinárodného významu) - Orava a jej prítoky, vyhlásená v roku 1998, na celkovej ploche 865 ha,
  - územie európskeho významu NATURA 2000 (SKUEVO243 Rieka Orava) - územie navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculon fluitantis* a *Callitricho-Batrachion* a druhov európskeho významu: napr. podkovár malý, vydra riečna, netopier obyčajný, ucháňa čierna atď.

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné chránené územia (CHKO, NP alebo OPNP). Najbližším vyhláseným chráneným vtáčím územím je CHVÚ Horná Orava, ktoré nezasahuje do riešeného územia.

Vymedzenie chránených území

V riešenom katastrálnom území mesta Tvrdosín sa nachádzajú špecifické a chránené územia:

- vyhlásené maloplošné chránené územia CHA rieka Orava (v okrese Tvrdosín na ploche 73,6244ha podľa zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z.z.),
- toky riek Oravy a Oravice tvoria hydricko-terestrický biokoridor,
- chránené stromy – lipa pri Pošte a skupina líc pri Galérii Márie Medveckej, vyhlásené v roku 1974,
- Ramsarská lokalita (mokraď medzinárodného významu) Orava a jej prítoky, vyhlásená v roku 1998 na celkovej ploche 865 ha,
- územie európskeho významu NATURA 2000 (SKUEVO243) - prítoky rieky Orava i samotná Orava patria do Ramsarskej lokality, vyhlásenej v roku 1998 na výmere 865 ha,
- poľnohospodárska pôda štyroch najlepších skupín bonitovaných pôdnoekologických jednotiek s vybudovanými hydromelióraciami - v riešenom území nenachádza,
- lesný pôdny fond – hospodárske lesy.

Nakladanie s odpadmi

Mesto zodpovedá za nakladanie a likvidáciu komunálneho a drobného stavebného odpadu, ktorý vzniká na území mesta. V meste Tvrdosín je zavedený aj separovaný zber vo všetkých jeho častiach.

V zmysle platného VZN o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi

na území mesta Tvrdosín je na území mesta zavedený zber nasledujúcich odpadov:

- Zmesový komunálny odpad
- Papier
- Plasty
- Sklo
- Kovy, tetrapaky
- Biologický rozložiteľný odpad (jedlé oleje, zelený a kuchynský z domácností)
- Stavebný odpad
- Objemný odpad
- Odpad s obsahom škodlivín
- Textil a šatstvo
- Elektroodpady
- Batérie a akumulátory
- Opotrebované pneumatiky
- Lieky nespotrebované fyzickými osobami.

Na území mesta Tvrdosín je v prevádzke zberný dvor, ktorého prevádzkovateľom sú Technické služby mesta Tvrdosín. Na zbernom dvore môžu fyzické osoby odovzdávať drobný stavebný odpad, objemný odpad a oddelene zbierané zložky komunálneho odpadu v rozsahu triedeného zberu ustanovenom v tomto nariadení mesta. Fyzická osoba môže na zbernom dvore bezplatne odovzdať nasledujúce oddelene zbierané zložky komunálneho odpadu: obaly a neobalové výrobky, z papiera, plastov, skla, kovov, VKM, BIO odpad (zelený, oleje a tuky), objemný odpad, odpad s obsahom škodlivín, textil a šatstvo, elektroodpady, batérie a akumulátory. Fyzická osoba môže na zbernom dvore za poplatok odovzdať drobné stavebné odpady. Poplatok je určený v samostatnom VZN o miestnych poplatkoch za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Na zbernom dvore nie je možné odovzdať odpadové pneumatiky a nespotrebované lieky a zdravotnícke pomôcky. Zber odpadov na zberných dvoroch sa neuskutočňuje od podnikateľov

Odpad, ktorý nie je nebezpečný je odvážaný na skládku Jurčov Laz, ktorého prevádzkovateľom sú Technické služby. Predpokladané ukončenie činnosti je 31. 06. 2017. Plánujeme realizovať 3. etapu výstavby novej kazety s ukončením činnosti 2021.

Systém nakladania s komunálnym odpadom (KO) a drobným stavebným odpadom (DSO) vznikajúcim na území mesta Tvrdosín upravuje VZN č. 3/2015 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Tvrdosín.

Poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady je ustanovený vo VZN č. 4/2015 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Zber zmesového komunálneho odpadu (ZKO) – od obyvateľov mesta je zabezpečený rozmiestnením zberných nádob s objemom 110 l oceleťová alebo 120 l plastová nádoba (Kuka), 1100 l oceleťový kontajner, alebo 5000 – 7000 l veľkoobjemový kontajner (VOK) - ramenový systém. Interval vývozu pre rodinné domy je 2 x za mesiac, pre obyvateľov bytových domov je interval vývozu 2 x za týždeň.

V mestskej časti Oravice – rekreačná oblasť sú kontajnery umiestnené na vyhradených miestach - parkovisko pri hlavnej chate, pri TK Oravice, Meander Park a parkovisko Oravská vodárenská spoločnosť.

Zber, prepravu a zhodnocovanie/zneškodňovanie zmesového komunálneho odpadu zabezpečujú na území mesta Technické služby mesta Tvrdosín.

Objemný odpad – zhromažďovanie a preprava objemného odpadu sa uskutočňuje najmenej dvakrát ročne. Pre tento účel mesto zabezpečí umiestnenie veľkokapacitných kontajnerov na miestach a určí intervaly vývozu. Počas celého roka je objemný odpad od fyzických osôb možné ukladať na zberný dvor v areáli Technických služieb.

Drobný stavebný odpad – v zmysle VZN sa na území mesta zavádza množstvový zber drobných stavebných odpadov. Množstvový zber stavebných odpadov sa vykonáva na zbernom dvore..

Nakladanie s odpadmi z obalov a z neobalových výrobkov zbieraných spolu s obalmi (papier, plasty, sklo a kovy) – náklady na triedený zber odpadov z obalov a z neobalových výrobkov znáša do 30.6.2016 mesto. Náklady na triedený zber odpadov z obalov a z neobalových výrobkov znáša od 1.7.2016 zmluvná Organizácia zodpovednosti výrobcov (EVIPAK). Všetky odpady z obalov a z neobalových výrobkov fyzických osôb môžu byť dovezené aj na zberný dvor.

Triedený zber papiera – sa vykonáva prostredníctvom farebne rozlíšených zberných kontajnerov a vriec, ako aj pomocou mobilného zberu a školského zberu. Mesto určuje na triedený zber papiera modré plastové kontajnery a vrecia:

- V bytových domoch vo vyhradených zberných nádobách, t.j. v 1100 litrových kontajneroch modrej farby na triedený zber s označením PAPIER s intervalom vývozu 1 krát týždenne.
- V rodinných domoch vo farebne rozlíšených vreciach, t.j. modré igelitové vrece o objeme 120 litrov s nápisom PAPIER s intervalom vývozu 1 krát za 2 týždne. Vreca modré na papier je určené na viacnásobné použitie.

Školský zber papiera si organizujú školy na území mesta samostatne.

Triedený zber plastov – sa vykonáva prostredníctvom farebne rozlíšených zberných kontajnerov a vriec. Mesto určuje na triedený zber plastov žlté plastové kontajnery a vrecia:

- V bytových domoch vo vyhradených zberných nádobách, t.j. v 1100 litrových kontajneroch žltej farby na triedený zber s označením PLASTY s intervalom vývozu 1 krát týždenne. Do plastov patria: číre a farebné fólie, tašky, vrecká, vedrá, fľaše od kozmetických a čistiacich prípravkov, prepravky fliaš, fľaše od nápojov, sirupov, obaly od sladkostí, téglíky od jogurtov a rôzne plastové nádoby, hračky, poháriky z automatov a iné plastové nádoby.
- V rodinných domoch vo farebne rozlíšených vreciach, t.j.: žlté alebo číre igelitové vreca o objeme 120 litrov s intervalom vývozu 1 krát za 2 týždne.

Triedený zber skla – sa vykonáva prostredníctvom farebne rozlíšených zberných kontajnerov. Mesto určuje na triedený zber skla zelené plastové kontajnery:

- v bytových domoch vo vyhradených zberných nádobách, t.j. v 1100 litrových kontajneroch zelenej farby na triedený zber s označením SKLO s intervalom vývozu 1 krát za 2 týždne.
- v rodinných domoch vo farebne rozlíšených vreciach, t.j.: zelené igelitové vreca o objeme 100 litrov s nápisom SKLO s intervalom vývozu 1 krát za 2 týždne. Vreca zelené na sklo je určené na viacnásobné použitie.

Triedený zber viacvrstvových kombinovaných materiálov na báze lepenky (VKM) a kovových obalov – mesto určuje na triedený zber VKM a kovových obalov červené plastové 1100 litrové kontajnery:

- V bytových domoch vo vyhradených zberných nádobách, t.j. v 1100 litrových kontajneroch červenej farby na triedený zber s označením TETRAPAK A KOVOVÉ OBALY s intervalom vývozu 1 krát za 2 týždne. Školský zber VKM si organizujú školy na území mesta samostatne.

Biologicky rozložiteľný komunálny odpad – zber BIO kuchynských odpadov - biologicky rozložiteľný kuchynský odpad z domácností je povinná každá domácnosť skompostovať vo vlastnom zariadení alebo odovzdať na Zbernom dvore v areáli Technických služieb na účely jeho následného zhodnotenia a využitia ako druhotnej suroviny.

Mesto určuje na zber Jedlých olejov a tukov plastové nádoby a PET fľaše:

- V bytových domoch uložiť ku zberným nádobám na komunálny odpad každú stredu.
- V rodinných domoch uložiť ku vreciam na separovaný zber každý druhý utorok podľa harmonogramu separovaného zberu v meste.
- Odovzdávanie na zbernom dvore v areáli Technických služieb.

Nakladanie s biologickým rozložiteľným kuchynským odpadom a reštauračným odpadom od prevádzkovateľa kuchyne – za nakladanie s biologicky rozložiteľným kuchynským a reštauračným odpadom je zodpovedný prevádzkovateľ kuchyne. Odpad sa nesmie dávať do nádob určených na zber komunálnych odpadov v meste.

Nakladanie s odpadom z domácností s obsahom škodlivých látok - mesto zabezpečí podľa potreby, najmenej 2x ročne zber a prepravu oddelene vytriedených odpadov z domácností s obsahom škodlivín. Likvidáciu nebezpečných odpadov zabezpečí prostredníctvom autorizovanej organizácie. Mesto zabezpečí informovanosť občanov v dostatočnom časovom predstihu o zbere odpadu s obsahom škodlivín osobitným oznamom, pričom využije obvyklé spôsoby oznamovania. Počas celého roka je odpad s obsahom škodlivín od fyzických osôb možné ukladať na zberný dvor v areáli Technických služieb.

Nakladanie s textilom a šatstvom – triedený zber textilu a šatstva sa vykonáva prostredníctvom špeciálnych zberných kontajnerov. Mesto určuje na triedený zber textilu a šatstva špeciálne kovové kontajnery, ktoré budú umiestnené na Zbernom dvore na Technických službách mesta Tvrdosín a pri základných školách v meste, ktoré budú následne zhodnocované alebo zneškodnené oprávnenou osobou, organizáciou na základe zmluvy o spolupráci pri zbere použitého šatstva.

Nakladanie s elektroodpadmi z domácností – mesto zabezpečí podľa potreby, najmenej 2x ročne zber elektroodpadov z domácností. Prepravu a zhodnocovanie elektroodpadov zabezpečí prostredníctvom autorizovanej organizácie. Mesto zabezpečí informovanosť občanov v dostatočnom časovom predstihu o zbere elektroodpadu osobitným oznamom, pričom využije obvyklé spôsoby oznamovania. Počas celého roka je elektroodpad od fyzických osôb možné ukladať na zberný dvor v areáli Technických služieb. Elektroodpady je možné odovzdať aj v rámci režimu spätného odberu.

Nakladanie s použitými prenosnými batériami a akumulátormi a automobilovými

batériami a akumulátormi – použité batérie a akumulátory, ktoré sú súčasťou elektroodpadu z domácností sa zbierajú spolu s týmto odpadom. Zhromažďovanie a preprava batérií a akumulátorov sa uskutočňuje najmenej dvakrát ročne v rámci zberu odpadov s obsahom škodlivín. Počas celého roka je batérie a akumulátory od fyzických osôb možné ukladať na zberný dvor v areáli Technických služieb. Prenosné a automobilové batérie a akumulátory je možné odovzdať aj v rámci spätného zberu batérií a akumulátorov.

Nakladanie s odpadovými pneumatikami – odpadové pneumatiky nie sú súčasťou komunálnych odpadov a ani zberu odpadov, ktorý zabezpečuje mesto. Zberný dvor nie je oprávnený odoberať odpadové pneumatiky.

Tabuľka - Subjekty zabezpečujúce nakladanie s odpadom v roku 2014

Kód odpadu	Názov odpadu	Kateg. odp.	Názov zariadenia
20 03 01	ZKO	O	Technické služby Ružomberok a.s.
20 03 03	odpad z čist. ulíc	O	Technické služby Ružomberok a.s.
20 03 07	objemný odpad	O	Technické služby Ružomberok a.s.
17 99 00	DSO	O	Technické služby Ružomberok a.s.
20 01 01	papier a lepenka	O	Technické služby Ružomberok a.s., Zberné suroviny a.s.
20 01 02	sklo	O	Technické služby Ružomberok a.s.
20 01 39	plasty	O	Technické služby Ružomberok a.s.
20 01 40	kovy	O	Technické služby Ružomberok a.s.
20 01 21	žiarivky	N	Peter Bolek - EKORAY
20 01 33	bat. a akum.	N	Peter Bolek - EKORAY
20 01 23	vyrad. zar. obs. chlór. uh	N	Peter Bolek - EKORAY
20 01 35	vyr. el. a elektr. zariad. s obs. NO	N	Peter Bolek - EKORAY
20 01 36	vyr. el. a elektr. zar.	O	Peter Bolek - EKORAY
16 01 03	opotrebn.pneumat.	O	V.O.D.S. Košice Barca
20 01 11	textílie	O	Mišútka Zdenko, Hvoznica, Pomocný anjel Podbiel
20 01 25	kuch.oleje	O	Global Green s.r.o.Bratislava

Zdroj: MsÚ Tvrdosín

V meste evidujeme nasledovné zdroje znečistenia ovzdušia:

- stredné zdroje znečistenia ovzdušia: poľnohospodárske podniky zamerané na chov živočíšnej výroby, kotolne na tuhé a plynné palivo,
- malý zdroj znečistenia ovzdušia – tranzitná doprava vedená zastavaným územím mesta.

7. Kultúra, šport, cestovný ruch

KULTÚRA

Spoločenský a kultúrny život v meste zabezpečuje :

- Mestské kultúrne stredisko /oddelenie kultúry MsÚ/
- Kino Javor/ od r. 2013 sú priestory kinosály využívané na kultúrne podujatia, klubovne na prenájom
- Galéria M. Medveckej
- ART galéria Schürger
- Mestské knižnice
- Národná kultúrna pamiatka – drevený gotický kostol Všetkých svätých z 1. pol.15. storočia (zapísaný v UNESCO)
- Kostol Najsvätejšej Trojice
- Mestský park
- Trojičné námestie
- Michalské námestie
- Amfiteáter Oravice

Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že kultúrny a spoločenský život sa bude orientovať na pokračovanie v organizovaní tradičných celomestských podujatí. Do popredia bude kladený rozvoj „domácej“ kultúry, akými sú súťaže, podporujúce rozvoj tvorivosti mládeže a dospelých – Paleta M. Medveckej a Gessayovo pero, Fotografická súťaž, Tvrdosín má talent, Výtvarný Tvrdosín, rôzne výstavy, výchovné koncerty, bábkové a hrané divadlá pre deti a ďalšie. Do kultúrneho a spoločenského života aj naďalej zapájať školské zariadenia, pripravovať nové, inšpiratívne aktivity, ktoré korešpondujú s myšlienkou byť moderným mestom, poskytujúci svojim obyvateľom plnohodnotný život. Pripravovať materiálo-technické podmienky, aby sa kultúrny a spoločenský život kvalitatívne a žánrovo rozvíjal.

Prehľad zariadení kultúry v meste Tvrdosín:

■ **Časť Tvrdosín:**

- - Mestská knižnica umiestnená je v budove Mestského úradu, Farský kostol najsvätejšej Trojice, gotický drevený Kostol všetkých svätých, cintorín a dom smútku, kresťanská knižnica.

■ **Časť Medvedzie:**

- Mestské kultúrne stredisko s malou a veľkou spoločenskou sálou a knižnicou, Centrum voľného času, Kaplnka sv. Anny, cintorín, Galéria Márie Medveckej, Skalka – pútnické miesto nad Medvedzím.

■ **Časť Krásna Hôrka:**

- Kino Javor, Kostol Božského srdca Ježišovho, Kaplnka so zvonickou v Krásnej Hôrke, cintorín s domom smútku.

V oblasti kultúry má významné postavenie ART GALÉRIA Schürger. Galéria je otvorená celoročne. Ponúka kvalitné, odborníkmi oceňované výstavy slovenských a zahraničných umelcov a organizuje umelecké workshopy. V meste vykonáva svoju činnosť aj miestny odbor Matice slovenskej.

Kultúra – mesto Tvrdosín

Názov ukazovateľa	Rok 2012
Verejné knižnice vrátane pobočiek	2
Verejné knižnice - počet knižničných jednotiek spolu	30 225
Verejné knižnice - počet používateľov	1 071
Kiná stále	1
Sedadlá v kinách stálych	252
Premietacie sály	1
Kultúrno osvetové zariadenia	1
Zariadenia na voľný čas a záujmovú činnosť pre deti a mládež	1
Kostoly a modlitebne rímskokatolíckej cirkvi	3
Kostoly a modlitebne evanjelickej cirkvi augsburského vyznania	1
Kostoly a modlitebne ostatných cirkví	1
Cintoríny, urnové háje a rozptýl. lúčky	3
Cintoríny, urnové háje a rozptýl. lúčky - plocha ha	13,1
Domy smútku	3

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

1 Významné pamiatky na území mesta Tvrdosín

Na administratívnom území mesta Tvrdosín sa nachádzajú národné kultúrne pamiatky (NKP), ktoré sú evidované v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR (viď tabuľka).

Tabuľka – Zoznam národných kultúrnych pamiatok

Katastrálne územie	Pamiatkový objekt	Zauž. názov PO	Číslo ÚZPF	Stav.-tech. stav
Tvrdosín	Opevnenie	novoveké bastiónové opevnenie	11821/1	AG - neprezentovaná
Tvrdosín	Dom ľudový	ľudový dom	1617/1	dobrý
Krásna Hôrka	Pilier	pilier pod súsoším	2642/1	narušený
Krásna Hôrka	Súsošie	súsošie Korunovania P. Márie	2642/2	narušený
Medvedie pri Tvrdosíne	Kúria	Kúria rod. Medveckých	2768/1	dobrý
Medvedie pri Tvrdosíne	Dom ľudový	dvojdom	1574/1	vyhovujúci
Tvrdosín	Kostol drevený	drevený kostol Všetkých svätých	253/1	dobrý
Krásna Hôrka	Kaplnka	kaplnka Nanebovzatia P. Márie	225/1	dobrý
Krásna Hôrka	Zvonica	zvonica	225/2	dobrý
Krásna Hôrka	Dom ľudový pamätný	1914-1944, major	275/1	narušený
Krásna Hôrka	Tabuľa pamätná	1914-1944, major	275/2	dobrý
Tvrdosín	Synagóga	býv. ortodoxná synagóga	3514/1	vyhovujúci
Tvrdosín	Pomník	pomník padlým v I. sv. v.	288/1	dobrý
Tvrdosín	Kostol	kostol sv. Trojice	254/1	dobrý

Zdroj: www.pamiatky.sk

Kostol Všetkých svätých

Drevený gotický kostol z prvej polovice 15. storočia bol v roku 1994 ocenený organizáciou **Europa Nostra** a v roku 2008 zapísaný do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva **UNESCO**. Drevený kostol Všetkých svätých má aj svoj zmenšený model v mierke 1:25 umiestnený v parku miniatúr v obci Podolie v okrese Nové Mesto nad Váhom. Mesto Tvrdosín prevzalo nad modelom dreveného kostola patronát, čo je doložené Patrónskou listinou.

Galéria Márie Medveckej

Stála expozícia z diela maliarky je inštalovaná v klasicistickej kúrii (národná kultúrna pamiatka) rodiny Medveckých z 19. st. od roku 1979. Vystavených je 266 olejomalieb a kresieb, ktoré poskytujú obraz o vývojových etapách a žánrových okruhoch celoživotnej tvorby Márie Medveckej (1914 — 1987) - maliarky, ktorá spojila svoj život a dielo s rázovitým regiónom Slovenska - Oravou. Od roku 2001 sú využívané podkrovné priestory galérie na krátkodobú prezentáciu výtvarného umenia, hlavne regiónu Hornej Oravy.

Medzi ďalšie významné sakrálné pamiatky patria:

- Kostol Božského Srdca Ježišovho v mestskej časti Krásna Hôrka
- Kostol sv. Anny v mestskej časti Medvedzie

- Kaplnka Skalka – pútnické miesto nad mestom
- Pieta Sedembolestnej Panny Márie z roku 1749

Medzi najvýznamnejšie kultúrno-spoločenské podujatia patria:

Novoročná čaša, Mestský bál, Stavanie mája, Deň matiek,
Orava Rock Storm – rockový festival, Noc pod tvrdošínskymi hviezdami
Orava Fest – najväčší country festival na Orave, Deň detí, cestný beh - Tvrdošínska dvanástka, Na
vrchol možností – beh na Javorový vrch, Medvecká dvanástka, Folklórne a Country Oravice, Oravická
lyža, Fordych - festival dychových hudieb, Dni mesta, Michalský jarmok, Deň študentstva, Burza
zberateľov, Sviatok príbuznosti, Stretnutie s Mikulášom, Celomestské privítanie Nového roka,
chrámové a promenádne koncerty. Niektoré z nich sú organizované na Trojičnom a Michalskom
námestí, ktoré navštevujú aj obyvatelia okolitých obcí.

Osobnosti mesta Tvrdosín:

- Belan Ctibor - akademický maliar, manžel Márie Medveckej (1920 – 1991),
- Bernolák Pavol - katolícky kňaz (1729 – 1796),
- Branický Michal - prekladateľ – učiteľ (1877 – 1937),
- Cieker Jozef - právnik, diplomat (1907 – 1969),
- Čaplovič Alexej - pseud. E. Zeman - národnokultúrny pracovník, publicista (1810 – 1872),
- Gebura Jozef – regionálny historik, bankový úradník (okolo r. 1874 – 1953),
- Gessay Ignác - novinár, redaktor, krajanský pracovník v USA, politik, učiteľ (1874 – 1928),
- Gessay Ján - krajanský pracovník v USA, redaktor (1877 – zom. v USA),
- Haluška Štefan - katolícky kňaz, historik (1857 – 1925),
- Havránek Otakar - priekopník turistiky (1900 – 1983),
- Konfal Jozef - učiteľ, osvetový pracovník (1868 – 1946),
- Konfal Július - lesný odborník (1897 – 1982),
- Koválik Ján - cirkevný hodnostár - biskup (1755 – 1821),
- Kratochvílová Mária - učiteľka, logopedička, dcéra
- Jozefa Konfala (1893 – 1979),
- Kristofčák Michal - katolícky kňaz, dekan v Tvrdosíne, osvetový pracovník (1816– 1886),
- Kršák Ján - katolícky kňaz, spisovateľ pre deti (1844 – 1919),
- Kubáni Ján Nepomuk - kňaz, prof. bohosloveckého seminára v Sp. Kapitule, pôvodom z Tvrdosína
18. a 19. storočie,
- Kubáni Jozef – katolícky kňaz, spisovateľ, prekladateľ (1771 – 1839),
- Kukorelli Ľudovít - vojak, letec (1914 – 1944),
- Lipay Karol – starosta obce, národovec
- Medvecká Mária - akad. maliarka, národná umelkyňa (1914 – 1987),
- Novácky Ján Martin - botanik, vysokoškolský profesor (1899 – 1956),
- Novácky Koloman - právnik, včelársky odborník (1897 – 1969),
- Obtulovič Ľudovít - právnik, redaktor (1902 – 1968),
- Ponťuch Anton - lekár, univerz. profesor (1915 – 1989),
- Račkay Maximilián – maliar (1806 - 1872),
- Romančík Viktor - právnik, publicista (1898 -1938),
- Róna Žigmund (pôv. Neuman) - meteorológ, klimatológ (1861 – 1941),
- Sartorius Eliáš (Krajčovic, Sartoris) - náboženský spisovateľ, učiteľ (1. pol. 17. stor. asi Tvrdosín –
1706),
- Scaevola Juraj (Scavola) - pedagóg, notár (17. storočie), v r. 1640 - 56 prvý známy riaditeľ
evanjelickej mestskej školy,
- Ševčík Šimon - katolícky kňaz, bernolákovec (1759 – 1804),

- Škarvan Albert - lekár, spisovateľ (1865 – 1926),
- Štefan Šmálik - katolícky kňaz, regionálny historik (1908 – 1991),
- Šperlágh Anton - učiteľ, publicista (1874 – 1943),
- Tmák Jozef – botanik (1852 – pravdepodobne koniec 19.st.).

ŠPORT

Mesto Tvrdosín plní funkciu okresného mesta na severe Slovenska, preto zastúpenie zariadení športovej vybavenosti by malo primerane zodpovedať významu sídla.

Tabuľka – Šport Tvrdosín

Názov ukazovateľa	Rok 2012
Kúpaliská umelé a prírodné	2
Telocvične - spolu	5
Telocvične - školské	4
Štadióny otvorené	1
Ihriská pre futbal (okrem školských)	2
Ihriská školské	3
Ihriská ostatné	1
Športové haly	1
Otvorené ľadové plochy	1
Ostatné športové zariadenia	1

Zdroj: Štatistický úrad, MOŠ 2012

V meste sa nachádza:

- mestská športová hala/ florbal, volejbal, futbal, basketbal, nohejbal, posilňovňa,
- futbalový štadión ihriská,
- futbalové ihrisko,
- krytá tenisová hala,
- ihriská s umelou trávou
- 10 detských ihrísk
- športová vybavenosť situovaná v školských areáloch,
- detské dopravné ihrisko
- stolnotenisová hala na sídlisku Medvedzie,
- umelá ľadová plocha/
- hokejbalová plocha pri Galérii Márie Medveckej,
- U-rampa
- Snooker
- Fitnes centrá
- záhradkárské osady v lokalitách: „Čeremošné I. a II.“, „Úplzeň“, „Bučník I. a II.“, „Hríbiky“ „Pod ploty“ „Pod Vápenicou“,
- vodná plocha – vyrovnávací vodná nádrž rieky Oravy – brehy vodnej nádrže, ktoré slúžia pre rekreáciu.

V meste Tvrdosín sa z hľadiska športu rozvíja najmä stolný tenis, tenis, šach, futbal, futbal, halový futbal, florbal, volejbal, tenis a aikido.

V meste Tvrdosín sa z hľadiska športu rozvíja najmä stolný tenis, šach, futbal, halový futbal, florbal, volejbal, tenis a aikido.

Rekreačné územia a zóny

Rekreačné územie v zastavanom území mesta Tvrdosín zahŕňa:

- športový areál s futbalovými ihriskami v južnej časti Krásnej Hôrky pri rieke Orave,
- futbalové ihrisko v časti Krásna Hôrka v lokalite „Roveň“,
- športové ihriská rozptýlené v rôznych častiach mesta,
- športoviská tvoriace súčasť školských areálov,
- kryté tenisové ihriská,
- Detský park Medvedzie
- otvorené klzisko v časti Medvedzie,
- hokejbalová plocha v časti Medvedzie
- dopravné ihrisko v časti Krásna Hôrka – v súčasnosti zdevastované,
- dopravné ihrisko pri MŠ Medvedzie
- plochy verejnej zelene, parkovej zelene, špeciálnej zelene – cintorínov, lesa a pod.,

Cestovný ruch

Z hľadiska štruktúry a druhového zloženia rekreačných aktivít ponúka územie mesta Tvrdosín a blízkeho okolia tieto druhy rekreačných možností:

- letné športy:
- pobyt pri vode a vodná turistika na vyrovnávacej vodnej nádrži a na oravskej nádrži
- splavovanie po rieke Orava
- pešia a horská turistika a cykloturistika po značkových turistických chodníkoch,
- poznávacia turistika po prírodných a kultúrno-historických zaujímavostiach okresu,
- zimné športy – zjazdové a bežecké lyžovanie, sánkovanie, korčuľovanie...,
- kúpeľná a rekreačná turistika v stredisku cestovného ruchu Oravice,
- záhradkárstvo,
- vidiecka turistika (agroturistika) spojená s tradíciami poľovníctva, rybolovu a salašníctva.

Rekreačný potenciál a prírodné danosti územia Hornej Oravy majú zatiaľ rezervy. Územné rozloženie rekreačných útvarov a zariadení v meste a jeho rekreačnom záujmovom území Hlavnými turistickými centrami Hornej Oravy sú mestá Tvrdosín a mestská časť Oravice, ako stredisko cestovného ruchu s medzinárodným významom, Trstená, ktoré ležia na tranzitnom dopravnom ťahu, ktorý smeruje do Poľska a súčasne tvoria nástupné centrá do rekreačných priestorov Západných Tatier a Oravskej priehrady.

Mesto Tvrdosín je súčasťou významného cestného turistického okruhu Tvrdosín – Podbiel– Habovka –Oravice – Tvrdosín a medzinárodného, tzv. Malého tatranského okruhu, s nástupom z Tvrdosína cez Suchú horu do Zakopaného a ďalej okolo Vysokých Tatier, s návratom cez Liptov do Zuberca, ďalej do Podbiela a späť do mesta Tvrdosín.

Prímestská rekreácia pre obyvateľov mesta Tvrdosín je zabezpečená v jeho katastrálnom území a zahŕňa:

- vyrovnávaciu vodnú nádrž rieky Oravy situovanú nad mestom,
- záhradkárske osady v lokalitách „Bučník I.“ „Bučník II.“, Úplzeň, Čremošné I. a II., Pod Ploty a Pod Vápenicou, ktoré sa nachádzajú na severe, pozdĺž toku rieky Oravy,
- záhradkársku osadu na západe v lokalite „Hrúbiky“,

- prírodný útvar – Skalka.

Málo využívané pre rekreačné aktivity sú brehy rieky Oravy a územie okolo vyrovnávacej vodnej nádrže nad mestom.

Organizácie pôsobiace v oblasti cestovného ruchu:

- Turisticko - informačná kancelária CS - TOURS
- OravaAction s.r.o
- Informačná kancelária v kultúrnom stredisku
- Agentúra Detský raj

Ubytovacie zariadenia:

- Stredná odborná škola lesnícka
- Chata Tomáš Oravice
- Spojená škola
- Chata Vodárka
- Chata Ľudmila
- Chata Eva
- Chata Aquila
- VOPA spol. s.r.o.
- Chata Oravice
- Hotel Limba
- EQA, s.r.o.
- Autokamping
- Chata Goral
- Penzion Fortuna
- Ubytovanie v súkromí

Reštaurácie:

- REŠTAURÁCIA KORUNA - Koruna Restaurant & Pub
- REŠTAURÁCIA TROJIČNÁ
- NATALI
- F1 café

Hotely:

Hotel Limba – ubytovanie 60 lôžok, reštaurácia, kaviareň, modrý salónik, malá a veľká konferenčná miestnosť, kozmetické a kadernícke služby, fitness, snooker klub.

Kúpeľné územia

MESTSKÁ ČASŤ ORAVICE

Rekreačné stredisko medzinárodného cestovného ruchu s rozlohou 2008 ha je vzdialené od Tvrdosína 23 km a od Západných Tatier – Roháčov 12 km. Nachádza sa v krásnom horskom prostredí, ktoré ponúka široké možnosti nenáročnej i vysokohorskej turistiky, cykloturistiky a zimných športov. Malebné zákutia dolín s roklinami a bystrinami obklopujú vrchy Západných Tatier, Skorušiny a Oravskej Magury. V chránenom prírodnom prostredí sa nachádzajú vzácne spoločenstvá fauny a flóry.

Mestské termálne kúpaliská

Oravice sú jedinou lokalitou na Orave s prírodnou geotermálnou sírano-vápenato-horečnatou vodou s vysokým obsahom železa s priaznivými účinkami na organizmus - najmä na choroby pohybového

ústrojenstva, močových ciest a obličiek. Turisti oceňujú pobyt v bazénoch najmä v zime, keď po lyžovačke strávia príjemné chvíle v termálnej vode dívajúc sa na končiare okolitých hôr. Teplota vody v dvoch nekrytých bazénoch pohybuje v rozmedzí 34° C - 38° C. Kúpaliská sú otvorené celoročne.

Ski park

Len niekoľko stoviek metrov od bazénov je vzdialený lyžiarsky vlek s vyhrievanou 4-sedačkovou lanovkou. Počas sezóny je trať pravidelne upravovaná a podľa potreby zasnežovaná moderným systémom umelého zasnežovania. Ski park ponúka svojim návštevníkom možnosť ubytovania priamo pri vlek, ponúka unikátnu kombináciu lyžovania a relaxu v bazénoch s termálnou vodou.

Meander Park Oravice

Športovo – relaxačné bazény v aquaparku s termálnou vodou sú prepojením športových aktivít a relaxu. Časť bazénu je vyhradená pre aktívnych športovcov, druhá časť s vodnými tryskami slúži na relax. Športovo – relaxačný bazén ponúka rôzne atrakcie, ako sú masážne lavice, masážne trysky, či veľký vodný hrieb, vodný ježko a aj vodopád. Plavecká časť športového bazéna má dĺžku 25m. Najzaujímavejšou časťou je bazén s umelými vlnami.

Stredisko Oravice treba komplexne dobudovať, s orientáciou na plné využitie termálnej vody pre celoročnú pobytovú rekreáciu, relaxáciu, s cieľom vybudovať horské kúpeľné stredisko medzinárodného významu.

V roku 2013 mesto Tvrdosín navštívilo 1 783 návštevníkov, z toho 1 270 domácich a 513 zahraničných.

Tabuľka – Počet návštevníkov a prenocovaní za rok 2013

Územie	Návštevníci spolu	v tom		Prenocovania	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
Tvrdosín	1 783	1 270	513	3 964	2 746	1 218
Okres Tvrdosín	39 237	26 365	12 872	110 938	69 022	41 916

Zdroj: Štatistika vývoja cestovného ruchu v regióne Oravy

V roku 2014 mesto Tvrdosín navštívilo 1 215 návštevníkov, z toho 958 domácich a 257 zahraničných, čo je takmer **32 % pokles** oproti roku 2013. Odráža to situáciu v okrese Tvrdosín.

Tabuľka – Počet návštevníkov a prenocovaní za rok 2014

Územie	Návštevníci spolu	v tom		Prenocovania	v tom	
		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci		domáci návštevníci	zahraniční návštevníci
Tvrdosín	1 215	958	257	2 718	2 220	498
Okres Tvrdosín	30 094	21 195	8 899	83 925	55 580	28 345

Zdroj: Štatistika vývoja cestovného ruchu v regióne Oravy

V roku 2014 navštívilo okres Tvrdosín množstvo návštevníkov z rozličných krajín sveta, medzi najpočetnejších návštevníkov zahraničných krajín možno zaradiť Čechov, Poliakov, Nemcov, Maďarov.

7. Samospráva

SAMOSPRÁVA MESTA

Mesto Tvrdosín sa v súlade so zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení od 1. januára 1991 stalo samostatným subjektom s vlastnými kompetenciami a príjmami.

Orgány mesta

Základnými výkonnými orgánmi mesta Tvrdosín sú:

- mestské zastupiteľstvo,
- primátor mesta.

Mestský úrad sídli na Trojičnom námestí 185/2, 027 44 Tvrdosín.

Primátor mesta

Primátor mesta je predstaviteľom a najvyšším orgánom mesta Tvrdosín. Je štatutárnym zástupcom mesta v majetkoprávných, pracovnoprávných vzťahoch mesta a v administratívno-právných vzťahoch je správny orgán. Funkcia primátora je verejnou funkciou, do ktorej je zvolený na štvorročné funkčné obdobie a končí zložením sľubu novozvoleného primátora. Primátor mesta môže zriaďovať poradné orgány a odborné pracovné komisie.

Mestské zastupiteľstvo

Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor mesta zložený z poslancov volených v priamych voľbách obyvateľmi mesta na štvorročné funkčné obdobie, totožné s funkčným obdobím primátora. Počet poslancov na príslušné volebné obdobie sa určuje podľa počtu obyvateľov mesta. Orgánmi mestského zastupiteľstva sú mestská rada, komisie a iné orgány zriaďované mestským zastupiteľstvom podľa zákona.

Vo funkčnom období 2014 – 2018 bolo zvolených 13 poslancov.

Orgány mestského zastupiteľstva

Orgánmi mestského zastupiteľstva sú **4-členná mestská rada**, **6 komisií**, a to komisia výstavby, dopravy a ŽP, komisia finančná a správy mestského majetku, komisia CR, podnikateľských aktivít a verejného poriadku, komisia kultúry, školstva, športu a mládeže, komisia sociálna, zdravotná a bytová, komisia pre energetiku, Komisia o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v zmysle čl. 7 ods. 5 zákona č. 357/2004 Z.z, ďalej 5 členný výbor v mestskej časti Oravice a 4 členná rada starších.

Mestský úrad

Mestský úrad je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora. Mestský úrad zabezpečoval organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora, ako aj

orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom. K 31. 12. 2014 malo Mesto Tvrdosín – právnická osoba - celkom 113 zamestnancov /mestský úrad 17, matrika 1, knižnica 1, mestská polícia 1, mestské kultúrne stredisko 6, opatrovateľská služba 6, čistička odpadových vôd Oravice 2, projekt na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti 2, materské školy 34, školské jedálne v MŠ 10, ZUŠ 24, CVČ 8, školský úrad 1/, ktorí sú začlenení do nasledovných organizačných úsekov a oddelení :

- Sekretariát primátora, podateľňa
- Hlavný kontrolór
- Mestská polícia
- Školský úrad
- Oddelenie výstavby
- Oddelenie správne, sociálnych vecí a správy majetku
- Oddelenie finančné
- Oddelenie školstva, kultúry a mládeže

Mesto Tvrdosín je zriaďovateľom jednej príspevkovej organizácie – **Technické služby mesta Tvrdosín** a jednej rozpočtovej organizácie – **Základná škola Márie Medveckej, Medvedzie 155, Tvrdosín**. Mesto Tvrdosín je zakladateľom jednej obchodnej spoločnosti – **TERMALŠPORT TS s. r. o.** – so 100 % účasťou mesta. Spoločnosť začala vykonávať svoju podnikateľskú činnosť 1. 6. 2007.

Stav zamestnancov k 31. 12. 2014 v týchto organizáciách bol:

- Technické služby mesta Tvrdosín 43
- Základná škola M. Medveckej 68
- TERMALŠPORT TS s. r. o. 11

Mesto Tvrdosín aj so svojimi organizáciami malo k 31. 12. 2014 celkom 235 zamestnancov.

Mestská polícia

Mestská polícia v Tvrdosíne dohliada na dodržiavanie všeobecne záväzných nariadení, plní úlohy od mestského zastupiteľstva, má dohľad nad dodržiavaním zákonov a predpisov na ochranu verejného poriadku, pôsobí na úseku verejnej ochrany, ochrany životného prostredia, ochrany verejného poriadku a v prípade potreby zabezpečuje obnovenie verejného poriadku. V blokovom konaní vybavuje priestupky.

ROZPOČET MESTA

Rozpočet mesta je základným nástrojom financovania a regulovania činnosti samosprávy pri plnení úloh vyplývajúcich zo zákona a pri realizovaní svojich rozvojových plánov. Na rok 2015 bol mestským zastupiteľstvom schválený rozpočet s celkovými plánovanými príjmami vo výške 6 643 775 EUR. Z celkových príjmov rozpočtu predstavujú príjmy bežného rozpočtu v roku 2015 výšku 4 707 tis. EUR. Najväčší podiel na celkových príjmoch bežného rozpočtu mesta predstavuje daň z príjmov a kapitálového majetku (35,7 %). Okrem toho sa na príjmoch v roku 2015 významne podieľajú granty a transfery, najmä vďaka realizácii projektov podporených z eurofondov.

Tabuľka - Štruktúra príjmov programového rozpočtu 2015 – 2017

	Rozpočet rok 2015	Rozpočet rok 2016	Rozpočet rok 2017
Príjmy			
Bežný rozpočet /			

bežné príjmy			
100 Daňové príjmy	2 811 100 €	2 832 511 €	2 881 156 €
200 Nedaňové príjmy	760 849 €	775 037 €	798 397 €
300 Granty a transfery	1 024 412 €	970 702 €	964 569 €
Spolu bežné príjmy MsÚ	4 596 361 €	4 578 250 €	4 644 122 €
Základná škola Medvedzie, ZŠS pri ZŠ, ŠKD – bežné príjmy	24 040 €	24 540 €	24 740 €
Spolu bežné príjmy	4 620 401 €	4 602 790 €	4 668 862 €
Kapitálový rozpočet / kapitálové príjmy			
200 Nedaňové príjmy	3 000 €	2 000 €	2 000 €
300 Granty a transfery	1 328 587 €	0 €	0 €
Spolu kapitálové príjmy	1 331 587 €	2 000 €	2 000 €
Spolu bežné a kapitálové príjmy	5 951 988 €	4 604 790 €	4 670 862 €
Finančné operácie príjmové			
400 Príjmy zo splácania úverov, pôžičiek a z predaja majetkových účastí	21 862 €	30 400 €	35 450 €
500 Prijaté úvery	0 €	0 €	0 €
Spolu finančné operácie	21 862 €	30 400 €	35 450 €
Príjmy a finančné operácie celkom	5 973 850 €	4 635 190 €	4 706 312 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

V štruktúre výdavkov bežného rozpočtu v roku 2015 dosahujú najväčší podiel výdavky na vzdelávanie (31,3 %), nasledujú výdavky na administratívu (9,3 %). V roku 2015 majú významný podiel na celkových výdavkoch mesta tvoria kapitálové výdavky, ktoré súvisia s realizáciou projektov spolufinancovaných z fondov EÚ. Výdavkové finančné operácie, ktoré sa na celkových výdavkoch projektu podieľajú takmer 13 % predstavujú splátky úverov/pôžičiek/leasingov.

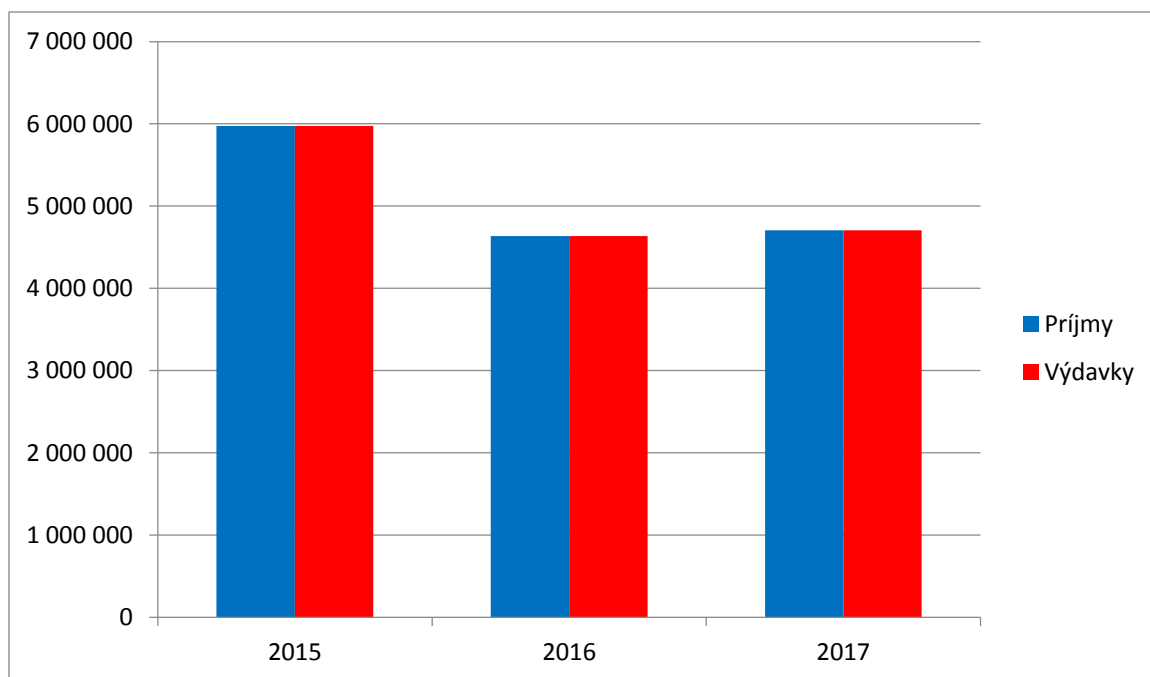
Tabuľka - Štruktúra výdavkov rozpočtu rok 2015 – 2017

	Rozpočet rok 2015	Rozpočet rok 2016	Rozpočet rok 2017
Výdavky			
Program 1. Plánovanie, manažment a kontrola	32 691 €	32 856 €	33 076 €
Program 2. Propagácia	32 735 €	8 735 €	8 735 €

a marketing			
Program 3. Interné služby	34 261 €	40 341 €	34 441 €
Program 4. Služby občanom	136 371 €	36 452 €	36 682 €
Program 5. Bezpečnosť	102 255 €	105 325 €	108 514 €
Program 6. Odpadové hospodárstvo	237 695 €	242 250 €	246 890 €
Program 7. Komunikácie	587 767 €	494 450 €	548 750 €
Program 8. Bývanie a nebytové priestory	612 558 €	426 469 €	395 528 €
Program 9. Vzdelávanie	2 106 999 €	2 087 392 €	2 103 162 €
Program 10. Šport	95 636 €	96 370 €	96 985 €
Program 11. Kultúra	137 766 €	138 066 €	139 417 €
Program 12. Prostredie pre život	1 099 663 €	161 817 €	163 787 €
Program 13. Sociálne služby	133 094 €	133 094 €	133 094 €
Program 14. Administratíva	624 359 €	631 573 €	657 251 €
Výdavky a finančné operácie celkom	5 973 850 €	4 635 190 €	4 706 312 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Hospodárenie mesta Tvrdosín

Hospodárenie mesta Tvrdosín (2014)		
Indikátory	Mesto Tvrdosín	Priemer obcí SR
Základná bilancia	- 24,3 %	0,1 %
Dlhová služba	1,4 %	7,7 %
Celkový dlh	0,0 %	18,9 %
Závazky aspoň 60 dní po splatnosti	0,0 %	0,4 %
Okamžitá likvidita	75,2 %	141,6 %

Zdroj: www.hospodarenieobci.sk

Celkové finančné zdravie – dobré finančné zdravie (4,9 / 6).

Partnerská spolupráca

Mesto Tvrdosín je zapojené do spolupráce s nasledovnými poľskými samosprávami:

- Gmina Kobylnica/PL
- Gmina Koscielisko/PL
- Gmina Laskowa/PL
- Limanowa/PL
- Rabka – Zdroj/PL
- Rájec – Jestřebí/ČR
- Malá Morávka/ ČR

V rámci projektu Twin Town spolupracuje mesto Tvrdosín s týmito mestami:

- Durbuy - Belgicko
- Kobylnica - Poľsko
- Kościelisko - Poľsko
- Orimattila - Fínsko
- Östhammar - Švédsko
- Uusikaupunki - Fínsko
- Valga - Estónsko
- Valka - Lotyšsko
- Weissenburg - Nemecko

Erb mesta Tvrdosín

V modrom štíte je šikmé strieborné skalné bralo, po ktorom kráča zlatá líška.

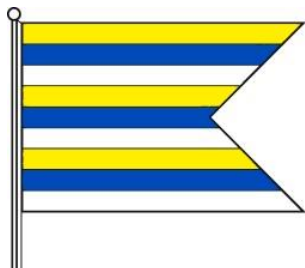
Erb mesta Tvrdosín je zaregistrovaný v Heraldickom registri Slovenskej republiky pod signatúrou T-12/91.

Žlto-modro-biely erb s korunkou zvyrazňuje skutočnosť, že mesto bolo užívateľom kráľovských výsad. Podkladom erbu je strieborné trojvršie, ktoré označuje vrchovatú karpatskú krajinu, po ktorom kráča zlatá líška. Líška v heraldickej reči znamená, že v rozsiahlom chotári

Tvrdošína boli výborné poľovnícke revíry kožušinovej zvery. Celý gotický štít je z ľavej i pravej strany obklopený kartušou - volutovitou, v hornej časti stočenou ozdobou pripomínajúcou tulipán, ukončenou zahrotenou svorkou. Po stranách visia strapce vavrínových listov, ktoré svojím obrysom pripomínajú líšcie chvosty alebo klasy. Na vrchu je kráľovská koruna vyložená 12 drahokamami.

Vlajka mesta Tvrdosín

Vlajku mesta tvorí 9 pozdĺžnych pruhov rovnakej šírky trikrát vo farbách žltá, modrá a biela. Vlajka je ukončená zástrihom. Pomer šírky a dĺžky mestskej vlajky je 1:2. Ležatý obdĺžnik, vodorovne rozdelený na 9 pruhov s trojnásobným usporiadaním farieb zhora nadol: žltá, modrá, biela. Stred nakrojeného klinu je v jednej tretine dĺžky vlajky sprava.

Pečať mesta Tvrdosín

V strede pečiatky je zobrazená líška, kráčajúca po šikmom trojvrší. V pečiatke Tvrdosína z roku 1867 s kruhopolisom THURDOSSIN MEZOVÁROS PECSÉJTJE je v jej strede zobrazená líška, stojaca na trojvrší. Pečať sa stala podkladom aj pre návrh erbu vtedajšieho mestečka koncom 19. storočia.

Z roku 1793 a z 19. storočia sú však známe aj pečatidlá, v strede ktorých je v štíte zobrazená líška, kráčajúca po šikmom trojvrší. Informáciu o pečatidle z roku 1793 poskytuje list richtára Kršáka z roku 1878, ktorý je v Altenburgerovej zbierke pečatí v Maďarskom krajinskom archíve v Budapešti. Šikmé trojvršie sa interpretovalo aj ako svah či stráň a zobrazovalo sa zelenou farbou.

Pri obnove mestských symbolov v rokoch 1978 – 1980 sa vtedajší autor návrhu erbu akad. Sochár Viktor Mikuš dôsledne pridržiaval verného obsahu spomenutých pečatidiel.

ČASŤ 2: STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Tvrdosín na roky 2016 – 2022 obsahuje stratégiu rozvoja mesta pri zohľadnení jeho vnútorných princípov a špecifik a určuje hlavné ciele a priority ďalšieho rozvoja Tvrdosína pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja v základných troch oblastiach – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej.

Zvolená stratégia PHSR Tvrdosín 2016 – 2022 je v súlade so základnou rozvojovou stratégiou **Európa 2020**, ktorou je dosiahnutie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu:

- Inteligentný rast prostredníctvom efektívnejšieho investovania do vzdelávania, výskumu a inovácií;
- Udržateľný rast vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo;
- Inkluzívny rast s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby.

Stratégia Európa 2020 pre naplnenie týchto troch priorít stanovuje päť cieľov v oblasti zamestnanosti, inovácií, vzdelávania, zmiernenia chudoby a klímy a energetiky:

- **Zamestnanosť**
  - zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na 75 %
- **Výskum a vývoj**
  - zvýšiť úroveň investícií do výskumu a vývoja na 3 % HDP
- **Zmena klímy a energetická udržateľnosť**
  - znížiť emisie skleníkových plynov o 20 % (alebo za predpokladu širšej globálnej dohody až o 30 %) oproti úrovniam z roku 1990
  - získavať 20 % energie z obnoviteľných zdrojov
  - dosiahnuť 20-percentný nárast efektívnosti vo využívaní energie
- **Vzdelávanie**
  - zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10 %
  - minimálne 40 % podiel obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie
- **Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu**
  - aspoň o 20 miliónov znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie

Zvolená stratégia zároveň plne rešpektuje strategické ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR pre Žilinský samosprávny kraj:

- posilnenie a rozvoj inovačného potenciálu,
- zhodnotenie a posilnenie vnútorného potenciálu turizmu s prepojením na ochranu a tvorbu životného prostredia,
- nadregionálna a regionálna dopravná dostupnosť a kvalita služieb s dôrazom na cezhraničnú spoluprácu a nadregionálne väzby.

Rovnako tak PHSR Tvrdosín 2016 – 2022 rešpektuje nasledovné ciele obsiahnuté v **Programе hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2014 – 2020:**

- 1) Dobudovať kvalitné prepojenie kraja s európskymi dopravnými a komunikačnými sieťami, zlepšiť kvalitu životného prostredia a zabezpečiť udržateľnosť a efektivitu využívania prírodných zdrojov.
- 2) Zvýšiť konkurencieschopnosť ekonomiky a zlepšiť podnikateľské prostredie v kraji.
- 3) Dosiahnuť vyššiu uplatniteľnosť ľudského kapitálu na trhu práce a sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín.
- 4) Rešpektovaním a rozvíjaním špecifických črt regiónov na území kraja podporovať rast ich atraktívnosti.

Základným východiskovým predpokladom pre úspešnú rozvojovú stratégiu je existencia **spoločnej** vízie o ďalšom smerovaní rozvoja svojej obce / mesta / regiónu / krajiny. Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, opisom ideálneho stavu, nie opisom cieľov. Dôležité nie je dosiahnuť ho za desať rokov, ale mať o budúcnosti spoločnú predstavu. Vízia je nástrojom na motiváciu, no len vtedy, ak je víziou spoločnou. Vízia je teda určitá predstava o tom ako má mesto v budúcnosti vyzeráť, tak aby vytváralo čo najlepšie životné podmienky pre svojich obyvateľov a jeho návštevníkov.

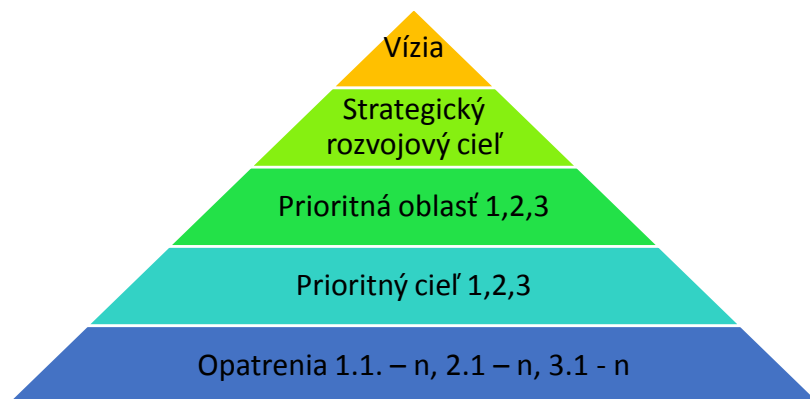
Vízia mesta Tvrdosín

„Hornooravské mesto Tvrdosín patrí medzi dynamicky rozvíjajúce sa mestá. Tvrdosín sa chce stať moderným mestom s trvalo udržateľným rozvojom, ktoré poskytuje súčasným i budúcim generáciám podmienky pre ďalší rozvoj mesta a spokojnosť občanov so zámerom vytvárať a zlepšovať podmienky pre zvýšenie kvality života občanov. Podnikatelia vytvárajú pracovné príležitosti pre obyvateľov mesta i okolitých obcí. Mesto má vybudovanú kvalitnú technickú aj sociálnu infraštruktúru, má pripravené územia pre výstavbu rodinných a bytových domov, to všetko pri dodržiavaní pravidiel ochrany životného prostredia. Tvrdosín je centrom regiónu.“

Strategická časť PHSR vychádza z komplexnej analýzy mesta. Programovú štruktúru návrhovej časti Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Tvrdosín na roky 2016 - 2022 tvoria strategický rozvojový cieľ, ktorý vychádza z rozvojovej vízie mesta, tri prioritné oblasti, korešpondujúce s rozvojovými politikami (hospodárskou, sociálnou a environmentálnou) so stanovenými prioritnými cieľmi, ktoré budú napĺňované prostredníctvom opatrení, aktivít, resp. konkrétnych projektov.

Štruktúra strategickej časti

Tabuľka: Rozvojová stratégia mesta Tvrdosín v štruktúrovanej podobe

Vízia mesta	„Hornooravské mesto Tvrdosín patrí medzi dynamicky rozvíjajúce sa mestá. Tvrdosín sa chce stať moderným mestom s trvalo udržateľným rozvojom, ktoré poskytuje súčasným i budúcim generáciám podmienky pre ďalší rozvoj mesta a spokojnosť občanov so zámerom vytvárať a zlepšovať podmienky pre zvýšenie kvality života občanov. Podnikatelia vytvárajú veľa pracovných príležitostí pre obyvateľov mesta i okolitých obcí. Mesto má vybudovanú kvalitnú technickú aj sociálnu infraštruktúru, má pripravené územia pre výstavbu rodinných a bytových domov to všetko pri dodržiavaní pravidiel ochrany životného prostredia. Tvrdosín je centrom regiónu.“		
Strategický rozvojový cieľ	Strategickým cieľom mesta Tvrdosín je zlepšiť kvalitu života jeho obyvateľov, rozvíjať podnikateľský sektor opierajúci sa o potenciál územia a aktívne prispievať o ochrane životného prostredia v záujme zvyšovania jeho konkurencieschopnosti voči okolitým obciam a mestám.		
Prioritná oblasť:	Prioritná oblasť: Hospodárska politika	Prioritná oblasť: Sociálna politika	Prioritná oblasť: Environmentálna politika
Prioritný cieľ:	Zvýšiť konkurencieschopnosť hospodárstva mesta založeného na využívaní vnútorného potenciálu územia, dobudovanej technickej infraštruktúry, kvalitných a dostupných služieb, rozvíjajúceho sa cestovného ruchu a zavádzaním inovácií vo všetkých oblastiach.	Vytvoriť podmienky pre udržateľný rozvoj ľudských zdrojov a rast kvality života v meste pre všetky vekové kategórie obyvateľov Tvrdosína.	Znížiť nepriaznivé vplyvy ľudskej činnosti na kvalitu životného prostredia v meste a okolí, zavádzať environmentálne šetrné technológie a postupy, zvyšovať environmentálne povedomie obyvateľov mesta.
Rozvojové oblasti:	<ul style="list-style-type: none"> - Technická infraštruktúra - Priemysel a služby - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov - Inovácie - Cestovný ruch - Partnerská spolupráca - Informačné technológie a efektívna verejná správa	<ul style="list-style-type: none"> - Školstvo - Sociálne služby - Zdravotníctvo - Ľudské zdroje - Bytová politika - Kultúra - Šport, turistika a voľný čas - Rodina, deti a mládež	<ul style="list-style-type: none"> - Environmentálna infraštruktúra - Odpadové hospodárstvo - Kvalita životného prostredia a vzhľad mesta
Opatrenia	1.1) Dobudovať, modernizovať a rozširovať dopravný systém mesta vrátane riešenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov	2.1) Podpora a realizácia atraktívnych a inovatívnych programov v oblasti školstva, vzdelávania	3.1) Realizácia aktivít a projektov protipovodňovej ochrany mesta

	<p>Tvrdošina</p> <p>1.2)Vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia s ohľadom na tvorbu pracovných miest</p> <p>1.3)Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu</p> <p>1.4)Podpora rozvoja informačnej spoločnosti a efektívnej verejnej správy</p> <p>1.5)Podpora aktivít v oblasti výskumu a inovácií, vrátane aktivít kreatívneho priemyslu a ich zavádzanie do praxe</p> <p>1.6)Rozvoj regionálnej, národnej a medzinárodnej spolupráce</p>	<p>a odbornej prípravy na všetkých stupňoch vrátane celoživotného vzdelávania</p> <p>2.2)Podpora rozširovania a modernizácie školskej infraštruktúry vrátane materiálno-technického zabezpečenia vzdelávacieho procesu</p> <p>2.3)Podpora rozširovania a modernizácie sociálnej infraštruktúry mesta s cieľom poskytovať komplexnú sociálnu starostlivosť pre všetky skupiny občanov</p> <p>2.4)Podpora rozširovania a modernizácie zdravotníckej infraštruktúry mesta s cieľom poskytovať komplexnú zdravotnú starostlivosť pre všetky skupiny občanov</p> <p>2.5)Vytváranie podmienok pre zvyšovanie kvality ľudských zdrojov pre trh práce s osobitným zreteľom na znevýhodnené skupiny obyvateľov</p> <p>2.6)Podpora rozširovania a modernizácie bytového a domového fondu v meste</p>	<p>3.2)Skvalitňovanie a rozširovanie systému separovaného zberu vrátane zavádzania nových technológií a postupov v oblasti odpadového hospodárstva</p> <p>3.3)Tvorba a úprava verejných priestranstiev a parkov, zachovávanie mestských a prírodných ekosystémov</p> <p>3.4)Podpora a realizácia projektov na zníženie emisií a energetickej spotreby</p> <p>3.5)Podpora a realizácia projektov na využívanie obnoviteľných zdrojov energie</p> <p>3.6)Rozširovanie a modernizácia infraštruktúry zásobovania a odvádzania vôd</p> <p>3.7)Zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov mesta</p>
--	---	--	---

		2.7)Vytváranie podmienok pre rozvoj kultúry, športu, voľnočasových aktivít pre obyvateľov a návštevníkov mesta s osobitným zreteľom na deti a mládež 2.8)Obnova a modernizácia kultúrnych a historických pamiatok	
--	--	--	--

Tabuľka: Prehľad opatrení podľa prioritných oblastí

Prioritná oblasť	Hospodárska politika
Prioritný cieľ	<i>Zvýšiť konkurencieschopnosť hospodárstva mesta založeného na využívaní vnútorného potenciálu územia, dobudovanej technickej infraštruktúry, kvalitných a dostupných služieb, rozvíjajúceho sa cestovného ruchu a zavádzaním inovácií vo všetkých oblastiach.</i>
Opatrenie 1.1	Dobudovať, modernizovať a rozširovať dopravný systém mesta vrátane riešenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov Tvrdosína
Opatrenie 1.2	Vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia s ohľadom na tvorbu pracovných miest
Opatrenie 1.3	Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu s ohľadom na prírodný a kultúrny potenciál územia
Opatrenie 1.4	Podpora rozvoja informačnej spoločnosti a efektívnej verejnej správy
Opatrenie 1.5	Podpora aktivít v oblasti výskumu a inovácií, vrátane aktivít kreatívneho priemyslu a ich zavádzanie do praxe
Opatrenie 1.6	Rozvoj regionálnej, národnej a medzinárodnej spolupráce

Prioritná oblasť	Sociálna politika
Prioritný cieľ	<i>Vytvoriť podmienky pre udržateľný rozvoj ľudských zdrojov a rast kvality života v meste pre všetky vekové kategórie obyvateľov Tvrdosina</i>
Opatrenie 2.1	Podpora a realizácia atraktívnych a inovatívnych programov v oblasti školstva, vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých stupňoch vrátane celoživotného vzdelávania
Opatrenie 2.2	Podpora rozširovania a modernizácie školskej infraštruktúry vrátane materiálno-technického zabezpečenia vzdelávacieho procesu
Opatrenie 2.3	Podpora rozširovania a modernizácie sociálnej infraštruktúry mesta s cieľom poskytovať komplexnú sociálnu starostlivosť pre všetky skupiny občanov
Opatrenie 2.4	Podpora rozširovania a modernizácie zdravotníckej infraštruktúry mesta s cieľom poskytovať komplexnú zdravotnú starostlivosť pre všetky skupiny občanov
Opatrenie 2.5	Vytváranie podmienok pre zvyšovanie kvality ľudských zdrojov pre trh práce s osobitným zreteľom na znevýhodnené skupiny obyvateľov
Opatrenie 2.6	Podpora rozširovania a modernizácie bytového a domového fondu v meste
Opatrenie 2.7	Vytváranie podmienok pre rozvoj kultúry, športu, voľnočasových aktivít pre obyvateľov a návštevníkov mesta s osobitným zreteľom na deti a mládež
Opatrenie 2.8	Obnova a modernizácia kultúrnych a historických pamiatok
Prioritná oblasť	Environmentálna politika
Prioritný cieľ	<i>Znížiť nepriaznivé vplyvy ľudskej činnosti na kvalitu životného prostredia v meste a okolí, zavádzať environmentálne šetrné technológie a postupy, zvyšovať environmentálne povedomie obyvateľov mesta.</i>
Opatrenie 3.1	Realizácia aktivít a projektov protipovodňovej ochrany mesta
Opatrenie 3.2	Skvalitňovanie a rozširovanie systému separovaného zberu vrátane zavádzania nových technológií a postupov v oblasti odpadového hospodárstva, odstraňovanie environmentálnych záťaží
Opatrenie 3.3	Tvorba a úprava verejných priestranstiev a parkov, zachovávanie mestských a prírodných ekosystémov
Opatrenie 3.4	Podpora a realizácia projektov na zníženie emisií a energetickej spotreby
Opatrenie 3.5	Podpora a realizácia projektov na využívanie obnoviteľných zdrojov energie
Opatrenie 3.6	Rozširovanie a modernizácia infraštruktúry zásobovania a odvádzania vôd
Opatrenie 3.7	Zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov mesta

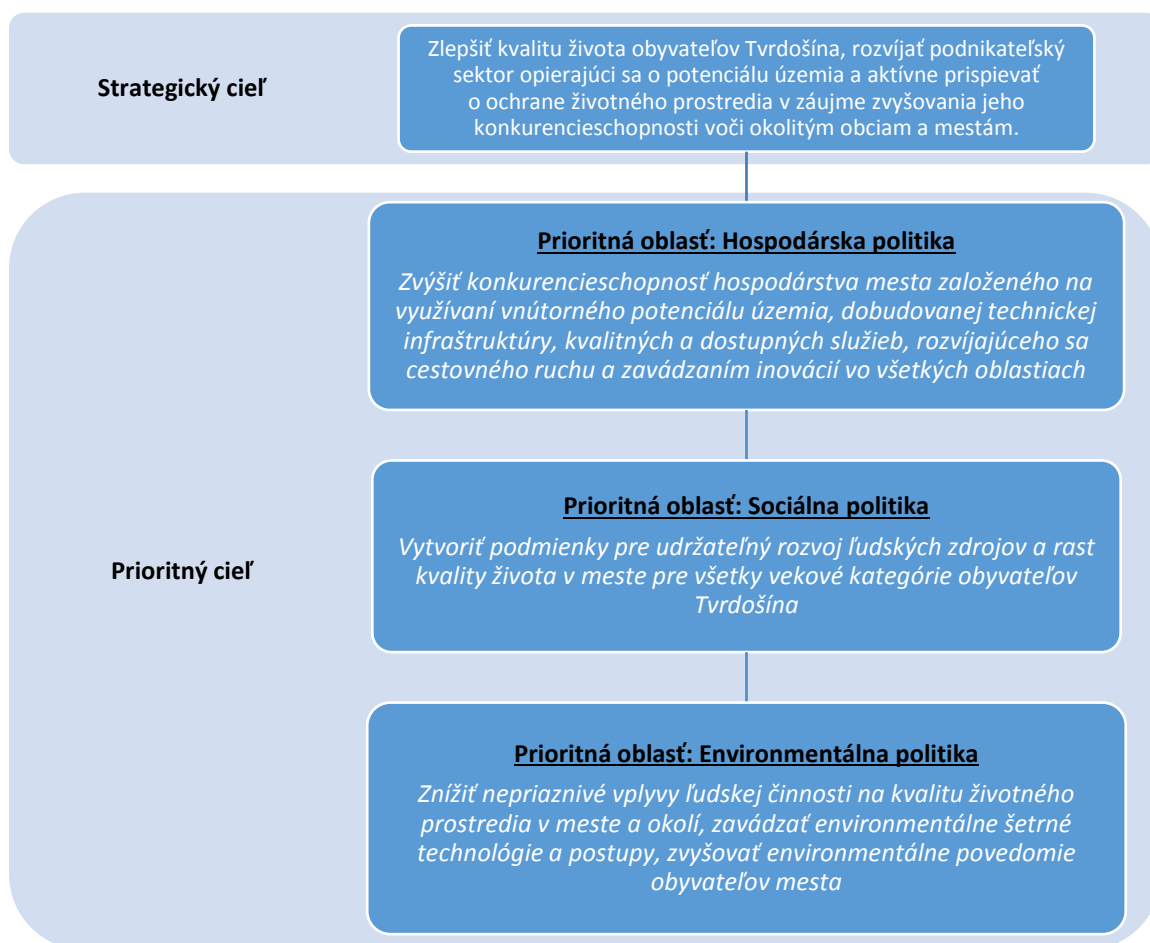
ČASŤ 3: PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová (plánovacia) časť obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta, t. j. obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politike minimálne na úroveň opatrení a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami projektov.

Programová časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Programová časť PHSR je vyústením strategického plánovania. Zvolená rozvojová stratégia mesta Tvrdosín bude naplňovaná prostredníctvom troch prioritných oblastí (politík). Rovnako tak strategický rozvojový cieľ dosiahneme naplňovaním troch prioritných cieľov (prioritná oblasť = prioritný cieľ) v nasledovnej štruktúre:

Tabuľka - Priradenie rozvojových oblastí k prioritným oblastiam – politikám:

Prioritná oblasť:	Prioritná oblasť: Hospodárska politika	Prioritná oblasť: Sociálna politika	Prioritná oblasť: Environmentálna politika
Rozvojové oblasti:	<ul style="list-style-type: none"> - Technická infraštruktúra - Priemysel a služby - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov - Inovácie - Cestovný ruch - Partnerská spolupráca - Informačné technológie a Efektívna verejná správa	<ul style="list-style-type: none"> - Školstvo - Sociálne služby - Zdravotníctvo - Ľudské zdroje - Bytová politika - Kultúra - Šport, turistika a voľný čas - Rodina, deti a mládež	<ul style="list-style-type: none"> - Environmentálna infraštruktúra - Odpadové hospodárstvo - Kvalita životného prostredia a vzhľad mesta

ČASŤ 4: REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť PHSR Tvrdosín 2016 – 2022 je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia PHSR, systém jeho monitorovania a hodnotenia, plnenia na základe stanovených merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram jeho realizácie formou akčných plánov.

Obsah realizačnej časti:

- Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR,
- Stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- Systém monitorovania a hodnotenia,
- Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky (n+2) – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR

Podstatná časť zodpovednosti za prípravu, implementáciu, monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu PHSR prislúcha mestskému úradu, jeho pracovníkom, poslancom a členom odborných pracovných skupín/komisií.

Garant PHSR – zodpovedný za koordináciu implementácie PHSR a akčného plánu, hodnotenie a aktualizáciu rozvojových politík (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej). Podporuje vznik projektových tímov na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Spoločne s koordinátorom PHSR pripravuje a zavádza procesy nevyhnutné na realizáciu, monitorovanie a vyhodnocovanie PHSR a akčného plánu.

Zodpovedný: primátor mesta

Odborný garant rozvojových politík/prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej a environmentálnej) – zodpovedný za monitorovanie a hodnotenie naplňovania cieľov rozvojových politík a ich aktualizáciu. Úzko spolupracuje s koordinátorom PHSR pri aktualizácii akčného plánu, zabezpečuje kontrolu súladu aktivít akčného plánu a zvolených prioritných a strategického cieľa.

Zodpovedný: Odborné pracovné skupiny/komisie:

- Pracovná skupina **Podnikateľského prostredia, poľnohospodárstva, rybolovu**
- Pracovná skupina pre **Verejné služby**
- Pracovná skupina **Cestovného ruchu, kultúry, športu a cezhraničnej spolupráce**
- Pracovná skupina pre **Životné prostredie a integrovanú infraštruktúru**

Koordinátor PHSR – na pokyn garanta PHSR vedie a kontroluje proces realizácie, monitorovania a hodnotenia PHSR a akčného plánu. Dbá na dodržiavanie termínov plnenia PHSR, pripravuje štruktúru a obsah monitorovacích a hodnotiacich správ. Pripravuje stretnutia odborných pracovných skupín, koordinuje aktualizáciu akčného plánu. Zabezpečuje aktivity komunikačného plánu realizácie PHSR.

Zodpovedný: organizačný odbor MsÚ

4.2 Systém monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR

Monitorovanie, hodnotenie a následná aktualizácia PHSR je dôležitou súčasťou jeho realizácie. Umožňuje identifikovať a vyhodnotiť stupeň naplňovania zvolených cieľov prostredníctvom realizácie opatrení a aktivít, resp. projektov. Na základe pravidelne vyhodnocovaných indikátorov „úspešnosti“ naplňovania stratégie riadiaci tím v prípade potreby uskutočňuje jej aktualizáciu. Na základe výsledkov monitorovania a hodnotenia sa však každoročne uskutočňuje aktualizácia akčného plánu PHSR vo väzbe na programový rozpočet mesta.

1. Monitorovanie plnenia akčného plánu

- **Popis:** samospráva raz ročne získa a spracuje pripomienky úradu, pracovných skupín, poslancov a verejnosti. Monitorovanie predstavuje pravidelné sledovanie ukazovateľov akčného plánu. Výsledkom je monitorovacia správa akčného plánu.
- **Termín vykonania:** k 30.6. príslušného roka
- **Zodpovednosť:** koordinátor PHSR + odborné pracovné skupiny
- **Zdroje informácií a údajov:** odbory mestského úradu
- **Výstup:** monitorovacia správa (Formulár R4 – Monitorovacia správa)
- **Postup:** pracovníci organizačného odboru získajú informácie a údaje od príslušných odborov mestského úradu, ktoré zapracujú do návrhu monitorovacej správy. Následne prebehne prerokovanie výsledkov monitorovania akčného plánu v rámci odborných pracovných skupín/komisií zriadených pre účely spracovania a realizácie PHSR. Výstupy z prerokovania monitorovacej správy na odborných pracovných skupinách budú následne pracovníkmi organizačného odboru zapracované do aktualizácie akčného plánu pre nasledujúci rok.

2. Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR

- **Popis:** samospráva vyhodnotí dosiahnuté výsledky a dosahy realizovaných opatrení k 31.12. predchádzajúceho roka. Hodnotenie strategického plánu je činnosť, ktorá na základe monitorovania pomenováva vplyvy jednotlivých častí strategického plánu pre rozvoj územia a jeho ľudí.
- **Termín vykonania:** k 31.3. príslušného roka za predchádzajúci rok (t.j. k 31.12.)
- **Zodpovednosť:** Koordinátor PHSR
- **Zdroje informácií a údajov:** monitorovacia správa akčného plánu
- **Výstup:** Hodnotiaca správa plnenia strategického plánu PHSR s návrhmi na aktualizáciu stratégie (v prípade potreby)
- **Postup:** na základe výsledkov monitoringu akčného plánu organizačný odbor každoročne k 31.3. vypracuje hodnotiacu správu za predchádzajúci rok. Následne je táto správa prerokovaná na zasadnutí mestského zastupiteľstva. Prerokovaná a schválená hodnotiaca správa sa každoročne k 31.5. zasiela VÚC Žilina.

3. Aktualizácia PHSR

- **Popis:** samospráva na základe podkladov z monitorovacích a hodnotiacich správ uskutoční aktualizáciu PHSR v intervale 3 – 4 roky. Aktualizácia sa uskutoční na základe zozbieraných podnetov a požiadaviek odborov mestského úradu, odborných pracovných skupín, poslancov, občanov a socioekonomických partnerov. Verejnosť bude informovaná prostredníctvom web stránky a miestnych periodík.
- **Zodpovednosť:** Koordinátor PHSR a odborné pracovné skupiny.

Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2015 - 2022		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2018	podľa rozhodnutia mesta/koordinátora PHSR a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	-	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť v hodnotiacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Tematické hodnotenie časti PHSR	-	pri značnom odklone od stanovených cieľov
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	-	pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	-	na základe rozhodnutia primátora, kontrolného orgánu mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu a pod.
Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR	k 31.3.2017	Pravidelné ročné hodnotenie. Každoročne k 31.3. za predchádzajúci kalendárny rok (k 31.12.). Hodnotiaca správa je zasielaná do 31.5. na VÚC Žilina
Monitorovanie akčného plánu	k 30.6.2017	Pravidelné plánované monitorovanie

4.3 Komunikačná stratégia PHSR

Komunikačná stratégia sa zameriava na internú, ako aj externú komunikáciu. Zvolená komunikačná stratégia sa zameriava na získavanie zainteresovaných skupín pre realizáciu PHSR. Cieľové skupiny komunikačnej stratégie:

- Obyvatelia mesta,
- Poslanci ,
- Zamestnanci MsÚ, organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta,
- Sociálnoekonomickí partneri,
- Odborné pracovné skupiny/komisie,
- Zástupcovia súkromného a neziskového sektora.

Základným princípom komunikačnej stratégie je pravidelné a komplexné poskytovanie informácií cieľovým skupinám o príprave, realizácii, hodnotení ako aj aktualizácii PHSR. Medzi základné komunikačné nástroje mesta patrí:

- Webová stránka (www.tvrdosin.sk),
- Úradná tabuľa,
- Miestny rozhlas,
- Tlačoviny,
- Rokovanie mestského zastupiteľstva.

Interná komunikačná stratégia je založená na využívaní vnútornej počítačovej siete, organizovaní pracovných porád a zasadnutí pracovných skupín a komisií.

Komunikačný plán pre fázu realizácie PHSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
	03/2017	MsÚ	Sociálnoekonomickí partneri, Odborné pracovné skupiny/komisie, poslanci	Interná	Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR	Hodnotiaca správa k 31.12 predchádzajúceho roka	Schválená hodnotiaca správa
	06/2017	MsÚ	Všetky cieľové skupiny	Verejná, prerokovanie na mestskom zastupiteľstve	Monitorovanie plnenia akčného plánu a aktualizácia akčného plánu na roky 2018 + 2	Monitorovacia správa k 30.6.	Schválená monitorovacia správa Aktualizovaný akčný plán
	03/2018	MsÚ	Sociálnoekonomickí partneri, Odborné pracovné skupiny/komisie, poslanci	Interná	Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR	Hodnotiaca správa k 31.12 predchádzajúceho roka	Schválená hodnotiaca správa
	06/2018	MsÚ	Všetky cieľové skupiny	Verejná, prerokovanie na mestskom zastupiteľstve	Monitorovanie plnenia akčného plánu a aktualizácia akčného plánu na roky 2019 + 2	Monitorovacia správa k 30.6.	Schválená monitorovacia správa Aktualizovaný akčný plán
	09/2015	MsÚ	Všetky	Verejná	Hodnotenie a aktualizácia stratégie	Návrh aktualizácie stratégie	Aktualizovaná stratégia PHSR mesta Tvrdosín na roky 2016 - 2022
	03/2019	MsÚ	Sociálnoekonomickí partneri, Odborné pracovné skupiny/komisie, poslanci	Interná	Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR	Hodnotiaca správa k 31.12 predchádzajúceho roka	Schválená hodnotiaca správa
	06/2019	MsÚ	Všetky cieľové skupiny	Verejná, prerokovanie na mestskom zastupiteľstve	Monitorovanie plnenia akčného plánu a aktualizácia akčného plánu na roky 2020 + 2	Monitorovacia správa k 30.6.	Schválená monitorovacia správa Aktualizovaný akčný plán
	03/2020	MsÚ	Sociálnoekonomickí partneri, Odborné pracovné skupiny/komisie, poslanci	Interná	Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR	Hodnotiaca správa k 31.12 predchádzajúceho roka	Schválená hodnotiaca správa
	06/2020	MsÚ	Všetky cieľové skupiny	Verejná, prerokovanie na mestskom zastupiteľstve	Monitorovanie plnenia akčného plánu a aktualizácia akčného plánu na roky 2021 + 2	Monitorovacia správa k 30.6.	Schválená monitorovacia správa Aktualizovaný akčný plán
	03/2021	MsÚ	Sociálnoekonomickí partneri, Odborné pracovné skupiny/komisie, poslanci	Interná	Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR	Hodnotiaca správa k 31.12 predchádzajúceho roka	Schválená hodnotiaca správa
	06/2021	MsÚ	Všetky cieľové skupiny	Verejná, prerokovanie na mestskom zastupiteľstve	Monitorovanie plnenia akčného plánu a aktualizácia akčného plánu na roky 2022 + 2	Monitorovacia správa k 30.6.	Schválená monitorovacia správa Aktualizovaný akčný plán

ZÁVER

Formulár - Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<ul style="list-style-type: none"> - Názov: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Tvrdosín na roky 2016 – 2022, skrátený názov dokumentu: PHSR Tvrdosín 2016 – 2022. - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, spolu s územným plánom, je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie.
Spracovanie	<ul style="list-style-type: none"> - Forma spracovania: Kombinácia (spolupráca interných zamestnancov s externou firmou) - Externá odborná spolupráca: Agentúra pre regionálny rozvoj SEVER - Obdobie spracovania: január – jún 2016 - Garant: Ing. Ivan Šaško, primátor mesta - Zástupca spracovávateľa: Ing. Michal Strnál - Poslanci mestského zastupiteľstva: Mgr. Vlasta Jančeková p. Ján Gonda Mgr. Dušan Šoltés MUDr. Ján Jelenčík p. Ivan Plevík PhDr. Anna Mravcová MUDr. Stanislav Fukas p. Milan Kuriak Mgr. Roman Mojš Mgr. Erik Gándi Bc. Lukáš Lepáček p. Magdaléna Lucká - Zástupca neziskového sektora: p. Ľubica Krasulová - Zástupca podnikateľského sektora: p. Michal Belvončík, p. Rastislav Šubjak <p>Poverení pracovníci pre vypracovanie PHSR: Za mestský úrad: Mgr. Vlasta Jančeková, Mgr. Klementína Šaradinová Za ARR SEVER: Mgr. Marián Húska Ing. Michal Strnál</p>

	<p>Pracovné skupiny pre spracovanie PHSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pracovná skupina pre <u>hospodársku oblasť</u> (ekonomika mesta, podnikateľská základňa, technická infraštruktúra, cestovný ruch) Členovia: Ing. Anna Šefčíková, Ing. Emília Záborská, Bc. Eva Lucká - Pracovná skupina pre <u>sociálnu oblasť</u> (zdravotníctvo, sociálna starostlivosť, školstvo, kultúra, šport) Členovia : Mgr. Klementína Šaradinová, Mgr. Anna Čelková, Mgr. Erika Čajková - Pracovná skupina pre <u>environmentálnu oblasť</u> (prírodné dedičstvo, odpadové hospodárstvo, starostlivosť o prírodu a krajinu) Členovia: Mgr. Vlasta Jančeková, p. Marián Ondrašák, p. Jana Urbanová <p>Zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dotazníkový prieskum pre občanov (online, písomne) - Dotazníkový prieskum pre podnikateľov (online, písomne) - Zverejňovanie informácií o jednotlivých spracovaných častiach PHSR s možnosťou zasielania pripomienok na webovej stránke mesta - Prerokovanie PHSR, resp. jednotlivých kapitol PHSR na pracovných skupinách, zastupiteľstve.
Prerokovanie	<ul style="list-style-type: none"> - Prerokovanie PHSR, resp. jednotlivých kapitol PHSR na pracovných skupinách, zastupiteľstve. - Verejné pripomienkovanie: webová stránka mesta; formou elektronickej komunikácie
Schválenie	<ul style="list-style-type: none"> - Návrh uznesenia: Mestské zastupiteľstvo mesta Tvrdosín schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Tvrdosín na roky 2016 – 2022 - Dátum schválenia mestským zastupiteľstvom: 29. 6. 2016 - Pečiatka a podpis hlavného garanta:

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

V rámci prípravy spracovania PHSR Tvrdosín 2016 - 2022 realizovala samospráva anonymný dotazníkový prieskum. Prieskum bol uskutočnený v termíne od 19.5.2016 do 30.5.2016.

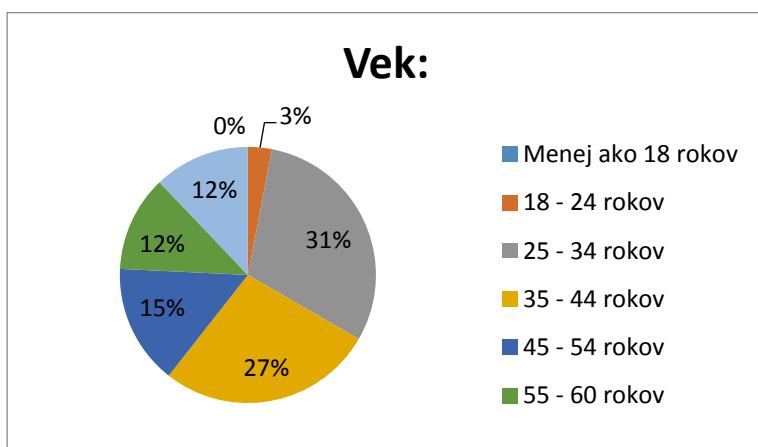
Cieľom prieskumu bolo získať podklady k vypracovaniu PHSR Tvrdosín do roku 2022, potvrdiť alebo korigovať navrhnuté priority a doplniť ich podľa názorov respondentov z obyvateľov mesta.

Dotazník bol uverejnený na internetovej stránke mesta www.tvrdosin.sk.

Osobné informácie:

1. Vek:

Graf - Vek respondentov

Hodnoty:

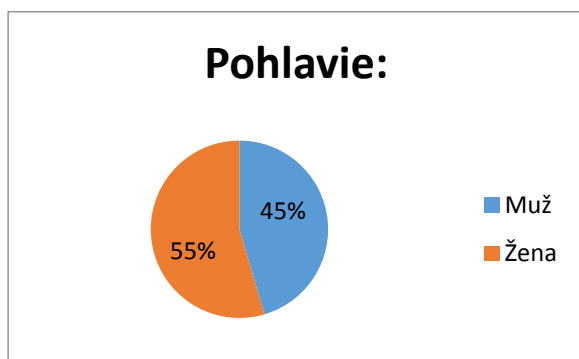
- Menej ako 18 rokov 0
- 18 - 24 rokov 1
- 25 - 34 rokov 10
- 35 - 44 rokov 9
- 45 - 54 rokov 5
- 55 - 60 rokov 4
- viac ako 60 rokov 4

2. Pohlavie:

Z celkového počtu zapojených respondentov bolo 15 mužov, čo predstavuje 45 % a 18 žien, čo predstavuje 55 %.

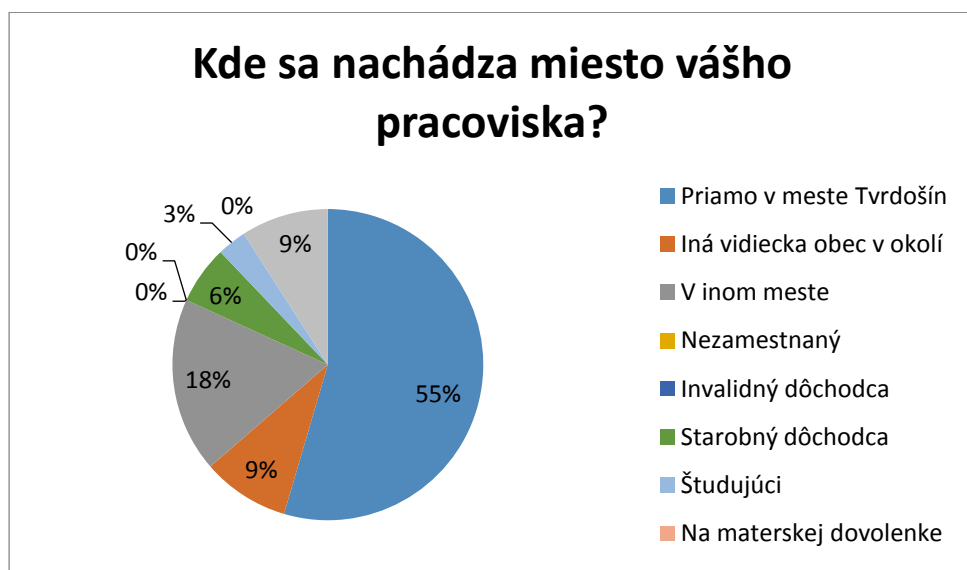
Graf - Pohlavie respondentov

Hodnoty:

- Muž 15
- Žena 18

3. Kde sa nachádza miesto vášho pracoviska?

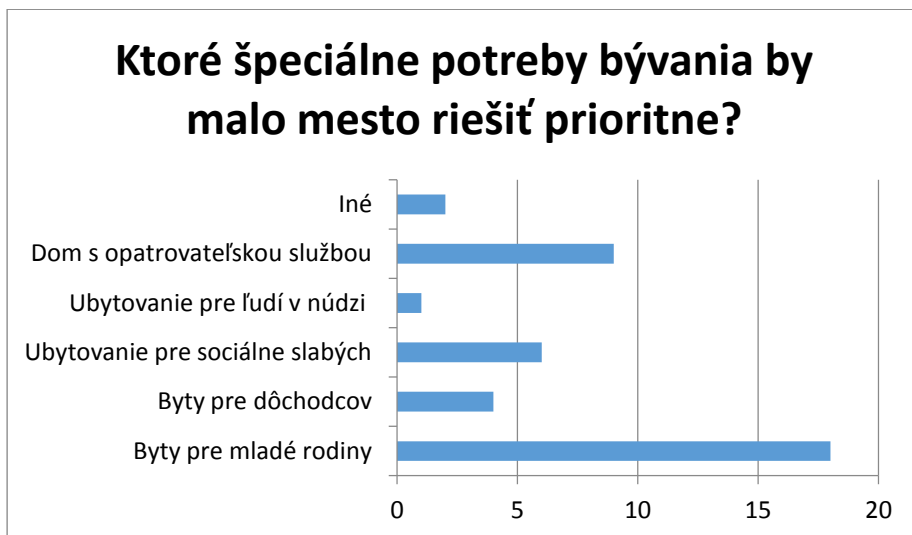
Hodnoty:

- Priamo v meste Tvrdosín 18
- Iná vidiecka obec v okolí 3
- V inom meste 6
- Nezamestnaný 0
- Invalidný dôchodca 0
- Starobný dôchodca 2
- Študent 1
- Na materskej dovolenke 0
- V zahraničí 3

A. Mesto ako miesto bývania:

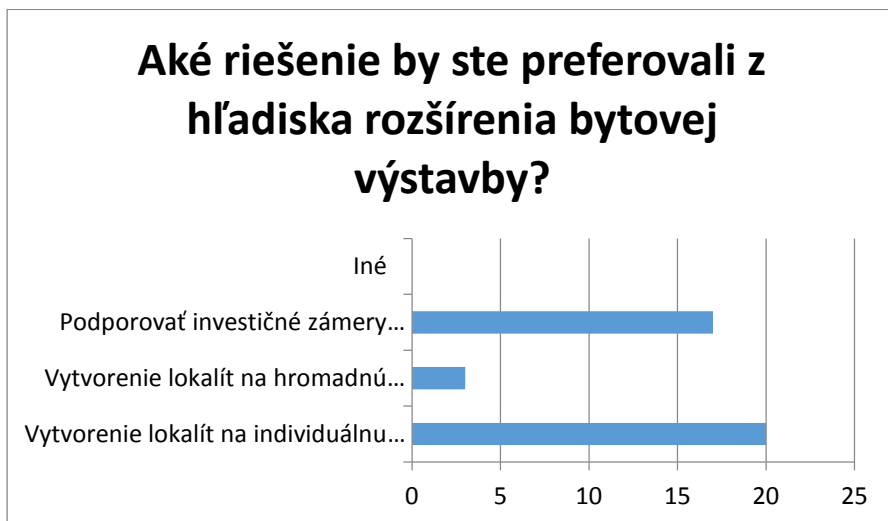
4. Ktoré špeciálne potreby bývania by malo mesto riešiť prioritne?

Hodnoty:

- Byty pre mladé rodiny 18
- Byty pre dôchodcov 4
- Ubytovanie pre sociálne slabých 6
- Ubytovanie pre ľudí v núdzi 1
- Dom s opatrovateľskou službou 9
- Iné 2

5. Aké riešenie by ste preferovali z hľadiska rozšírenia bytovej výstavby?

Hodnoty:

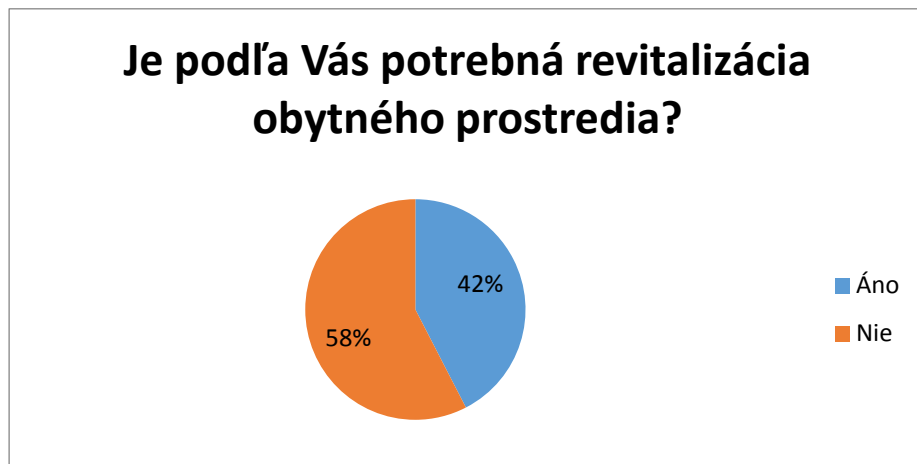
- Vytvorenie lokalít na individuálnu výstavbu 20
- Vytvorenie lokalít na hromadnú výstavbu 3
- Podporovať investičné zámery budovania nových bytových jednotiek 17

- Iné

0

6. Je podľa Vás potrebná revitalizácia obytného prostredia?

Hodnoty:

- Áno 14
- Nie 19

7. Ak ste na predchádzajúcu otázku odpovedali Áno, uveďte, v čom by mala spočívať:

- 2 x oddychová zóna okolo rieky, cesta okolo Oravy do Štefanova
- Rozšírenie a modernizácia existujúcich možností obytného prostredia
- Viacej zelene
- Vybudovať inžinierske siete a prístupové cesty pred začatím individuálnej bytovej výstavby
- výstavba cyklochodníka okolo rieky Orava

B. Mesto a základné životné potreby:

8. Označte úroveň vašej spokojnosti s poskytovaním služieb v Tvrdosíne:

	Spokojný	Ani nespokojný, ani spokojný	Nespokojný
Kvalita zotavovacích aktivít	10	10	9
Stav miestnych komunikácií	17	10	4
Stav chodníkov	22	10	1
Stav verejnej zelene	24	7	2
Dostupnosť (časová, priestorová)	16	13	1
Vybavenosť verejným vodovodom	29	1	2

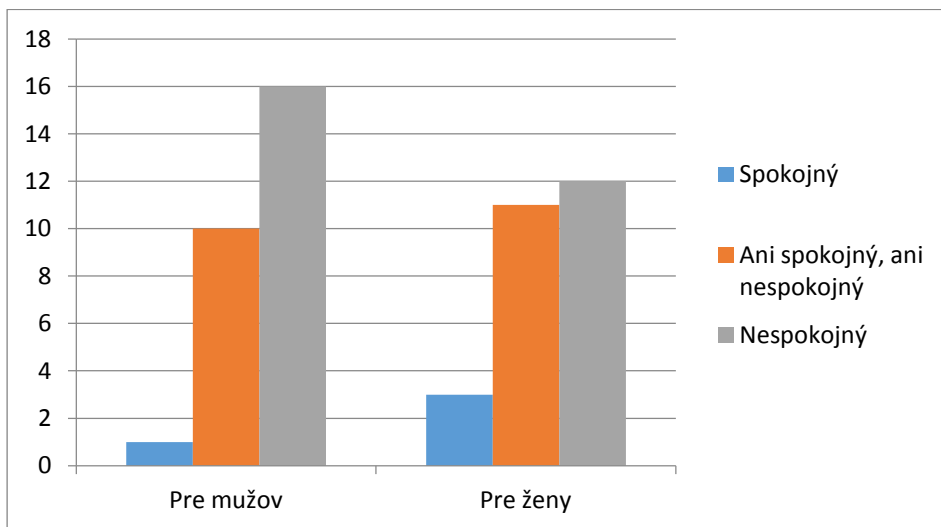
Vybavenie mesta verejnou kanalizáciou	29	1	2
Vybavenie mesta elektrinou	28	4	0
Vybavenie mesta plynom	29	3	0
Požiarňa ochrana	30	2	0
Zdravotné stredisko	18	8	6
Všeobecná zdravotnícka starostlivosť	16	11	5
Kvalita výučby základných škôl	15	16	1
Množstvo kultúrnych podujatí	15	10	7
Možnosti športového vyžitia	13	12	7
So stavom športových zariadení	15	13	4
So stavom kultúrnych zariadení	7	10	15
So stavom školských zariadení	18	10	4
So stavom sociálnych zariadení	7	19	6
So stavom ďalších zariadení občianskej vybavenosti	8	19	4
Dom smútku	28	3	1
Knižnice	19	9	6
Dostupnosť verejného internetu	4	15	12
Pokrytie signálom mobilných sietí	27	4	1

C. Mesto a práca:

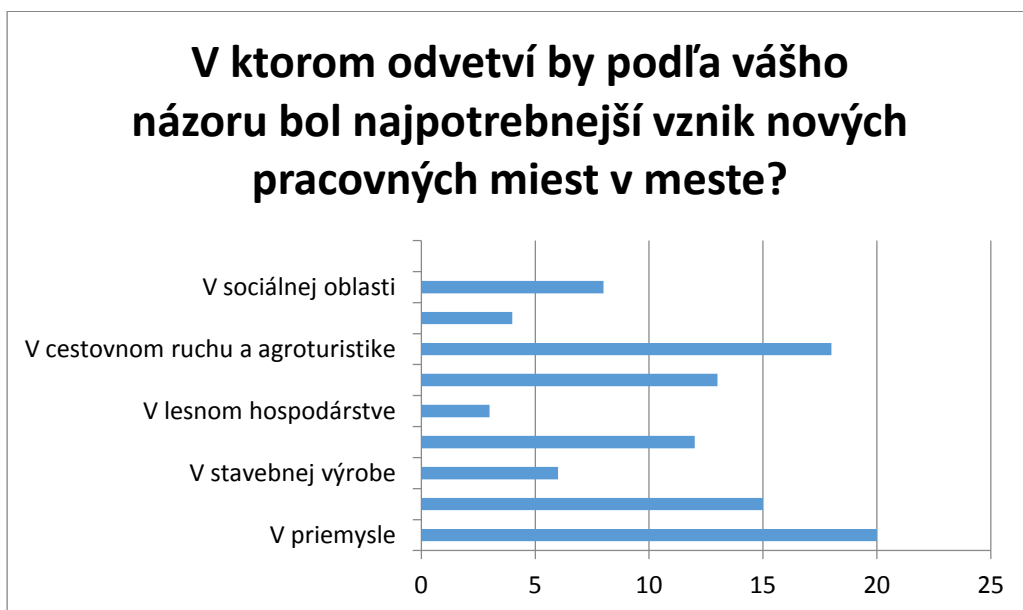
9. Ako ste spokojný s pracovnými možnosťami v meste Tvrdosín?

Hodnoty:

	Spokojný	Ani spokojný, ani nespokojný	Nespokojný
Pre mužov	1	10	16
Pre ženy	3	11	12

10. V ktorom odvetví by podľa vášho názoru bol najpotrebnejší vznik nových pracovných miest v meste?

Hodnoty:

• V priemysle	20
• V remeselníckej výrobe	15
• V stavebnej výrobe	6
• V poľnohospodárstve	12
• V lesnom hospodárstve	3
• V obchode a službách	13
• V cestovnom ruchu a agroturistike	18
• V štátnom a verejnom sektore	4
• V sociálnej oblasti	8
• Iné	0

11. Prečo doteraz nevznikli podľa vás uvedené pracovné miesta?

Hodnoty:

• Nezáujem zo strany mesta	11
• Nezáujem zo strany podnikateľov	18
• Nezáujem zo strany občanov	2
• Legislatívne obmedzenia	6
• Nedostatok finančných prostriedkov	9
• Nedostatočne vybudovaná infraštruktúra	6
• Mesto nie je atraktívne pre podnikateľov	13
• Iné	1

D. Mesto ako sociálny priestor:

12. Odkiaľ získavate informácie o dianí v meste?

Hodnoty:

- Mestský úrad - rozhlas, úradná tabuľa, miestne noviny 20
- Internetová stránka mesta 29
- Priatelia, rodina, známi 9
- Sociálne siete (facebook) 7
- Od primátora a poslancov 2
- Nezaujímam sa o dianie v meste 0
- Iné 1

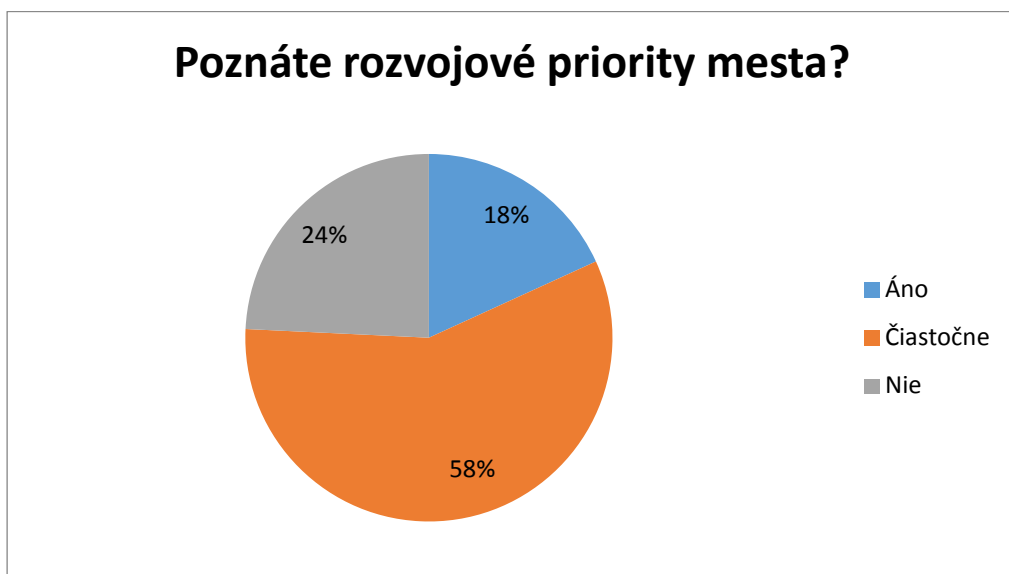
E. Mesto a jeho rozvoj:

13. V ktorých oblastiach považujete mesto Tvrdosín za atraktívne?

	atraktívna	neatraktívna	neviem
Prírodné bohatstvo	16	4	7
Stav historických a kultúrnych pamiatok	22	4	4
Zachovávanie tradícií	10	8	9
Zachovávanie ľudových remesiel	6	8	9
Kultúrne podujatia	17	7	4
Služby pre turistov	6	15	4
Verejné priestranstvá	19	5	4
Čisté životné prostredie	22	4	4

14. Poznáte rozvojové priority mesta?

Hodnoty:

- Áno 6
- Čiastočne 19
- Nie 8

15. Ktoré problémy podľa vášho názoru je potrebné riešiť v meste?

	Čo najskôr	V budúcnosti	Netreba riešiť
Vytvorenie nových pracovných príležitostí	29	3	0
Vylepšenie nákupných možností	8	5	16
Výstavba domov, bytov	18	8	3
Zlepšenie kvality životného prostredia	8	12	6
Vytvorenie zariadení pre oddych a voľný čas, (napr. športoviská, detské ihriská a pod.)	13	11	4
Oprava ciest a komunikácií	6	14	10
Výstavba nových komunikácií	8	13	7
Postarať sa o prácu pre mladých	26	5	0

Postarať o starších obyvateľov mesta	18	9	3
Vytvoriť podmienky pre novú bytovú výstavbu	15	12	2
Vytvoriť podmienky pre podnikateľov	24	4	1
Zlepšiť zdravotnícku starostlivosť	19	4	6
Zlepšiť kvalitu komunálnych služieb	8	11	10
Zlepšiť podmienky predškolskej výchovy	11	10	8
Zlepšiť podmienky školskej výchovy	8	10	9
Zlepšiť podmienky mimoškolskej výchovy	9	11	7
Zlepšiť dopravnú dostupnosť mesta	15	10	5
Zlepšiť celkový vzhľad mesta	7	10	9
Rozšíriť ponuku služieb v meste	19	8	2
Rozvoj cestovného ruchu	23	5	2